

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Oppipaja – ”Avaimet Tulevaisuuteen”

Oppipajan toiminnan kuvaaminen sekä kokemuspohjaisen
sisällön kerääminen ja analysointi

Janne Matilainen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko. (210 op)

11 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Janne Matilainen	Sivumäärä 55 ja 3 liitesivua
Työn nimi Oppipaja – ”Avaimet Tulevaisuuteen”	
Ohjaava(t) opettaja(t) Juha Nikkilä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Jyväskylän Nuorisopalvelut – Nuorten Taidetyöpaja	
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä on keskitytty Oppipajaan joka on käytännössä pienryhmässä ja työpajaympäristössä toteutettava peruskoulun yhdeksäs luokka jonka oppilaiden mahdollisuudet saada peruskoulun päättötodistus on vaakalaudalla. Opinnäytetyön tavoitteina on kuvata Oppipajan toimintaa siten että lukijalle avautuu Oppipajan toiminnan perusteet sekä motiivi ja tuottaa kokempohjaista tietoa Oppipajan toimintaan osallistuneiden oppilaiden toimesta ja pohtia haastatteluissa esille nousseiden seikkojen merkitystä osana Oppipajan kokonaisuutta. Lisäksi tavoitteena on vertailla eri ikäryhmien kokemuksia Oppipajasta ja pohtia syitä saatujen tutkimustulosten muutoksiin.</p> <p>Alustuksena Oppipajan toiminnan ymmärtämiseksi opinnäytetyössä avataan peruskoulujärjestelmää, sen tavoitteita ja keinoja niiden saavuttamiseksi. Käsitteistössä avataan myös työpajapedagogiikan perusteita jotka ovat vahvasti osana Oppipajan toimintaa. Edellä mainitut käsitteet yhdistämällä pystytään luomaan kokonaiskuva Oppipajan toimintaperiaatteesta ja saadaan käsitys Oppipajan toiminnan motiiveista. Opinnäytetyö pohtii myös Oppipajan ja Nuorten Taidetyöpajan välistä synergiaa ja sitä mikä tekee toiminnasta valtakunnallisesti ainutlaatuisia.</p> <p>Tutkimus on toteutettu kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä käyttäen. Tietoperustaa on saatu havainnoinnin, lähdekirjallisuuden ja tutkimushaastattelujen avulla. Tutkimushaastatteluihin osallistui oppilaita kolmesta eri kategoriasta: ennen Oppipajaa, nyt Oppipajalla olevat ja jälkeen Oppipajan. Tällä menetelmällä päästiin tarkastelemaan, miten oppilaiden kokemukset ja käsitykset Oppipajasta vaihtelevat eri vaiheissa toimintaa. Haastatteluista saaduilla tiedoilla pystytään arvioimaan Oppipajan toimintaa ja antamaan kehitysideoita tulevaisuuteen.</p> <p>Haastattelujen perusteella toiminnalla on ollut merkittävä vaikutus nuorten mahdollisuuteen saavuttaa peruskoulun päättötodistus. Oppilaille merkittävimpiä asioita Oppipajan toiminnassa oli tarjolla olevan tuen määrä, yhteisöllisyys ja joustavuus. Kehitystä kaipaaviksi seikoiksi tunnitettiin ryhmänmuodostusprosessi ja siitä kumpuavat ongelmat Oppipajalla sekä muutos tuen määrässä 2-asteen oppilaitosten ja Oppipajan välillä. Haastattelujen kohderyhmien välillä oli havaittavissa arvostuksen kasvaminen suhteessa haastateltavien ikään – Oppipajan läpi käyneet nuoret arvostivat toimintaa enemmän kuin sen juuri aloittaneet. Toimintaa osattiin myös arvostella paljon kriittisemmin ja useasta eri näkökulmasta.</p> <p>Työn tilaajana toimi Oppipaja joka on osa Nuorten Taidetyöpajaa ja Jyväskylän Nuorisopalveluita. Tutkimus toimii teoreettisena vahventeena Oppipajan toiminnalle, tuo arvokasta lisätietoa pajakoulukäsitteen alla toimivista toimijoista ja avaa ideoita useille Oppipajaa koskeville jatkotutkimusaiheille. Tutkimuksen uskotaan antavan lisää perusteluita siihen että toiminta pystyttäisiin vakinaistamaan tulevaisuudessa osaksi Jyväskylän Nuorisopalveluita.</p>	
Asiasanat Yläkoulu, perusopetus, koulupudokkaat, työpajat	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Janne Matilainen	Number of Pages 55 and 3 annexes
Title Oppipaja – "Keys to the future"	
Supervisor(s) Juha Nikkilä	
Subscriber and/or Mentor Jyväskylä's youth services – Youth Art Workshop	
Abstract <p>This thesis is focusing on Oppipaja which is in practice a ninth grade in comprehensive school which has been executed in small group and in workshop environment. Students in Oppipaja have been recognized with threat that they might not get their comprehensive school completed in their original school. The goal of this thesis is to describe the basics and motives of Oppipaja, provide experience-based knowledge from students of Oppipaja and ponder the outcome of these interviews in relation to the big picture in Oppipaja. In addition, the goal is to compare experiences of different age groups who have been in Oppipaja and examine why there is difference between the interview outcomes between age groups.</p> <p>In order to understand the activity of Oppipaja, the thesis opens theories about comprehensive school, its goals and ways to reach them. Constructs also open the basics about workshop pedagogy which is strongly part of Oppipaja's activity. Big picture about Oppipaja can be created by combining all the constructs and it also opens motives of the activity. Thesis also ponders about the synergy between Oppipaja and Youth Art Workshop and what makes this activity unique in nation scale.</p> <p>The research has been executed by using qualitative research methods. Base theories have been gained from observation, literature and research interviews. There were three target groups in research interviews: students before Oppipaja, students at Oppipaja and students after Oppipaja. This method gave the chance to observe how experiences and opinions about Oppipaja vary between students in different stage of the activity. The activity of Oppipaja can be evaluated with the information gain from the interviews and also give ideas for further researches.</p> <p>The interviews state that the activity has had significant impact on young persons chance to get diploma from comprehensive school. Students consider the amount of support, communality and flexibility as the best aspects in Oppipaja. Group forming process, issues upwelling from it and change in amount of support when moving from Oppipaja to second-degree school was recognized as matters which need improvement. Valuation towards Oppipaja was increasing in relation to the age of the interviewees – Young persons who had already experienced Oppipaja valued the activity higher than persons who had just started it. The activity was also criticized more and from different point of views.</p> <p>Oppipaja which is part of Youth Art Workshop and the city of Jyväskylä's youth services acted as the subscriber of this work. The research acts as theoretical intensification for Oppipaja's activity, brings valuable information for activities working under "workshop schools" concept and opens several ideas for further researches concerning Oppipaja. This research is believed to give more arguments in order to regularize Oppipaja as part of the city of Jyväskylä's youth services in future.</p>	
Keywords Upper level of comprehensive school, basic education, school drop-outs, workshops	

SISÄLLYSLUETTELO

1	ALKUSANAT	5
1.1	Tutkimuksen tarve	6
2	TUTKIMUKSEN TIETOPERUSTA	7
2.1	Peruskoulu	7
2.2	Opetus	8
2.3	Oppiminen	9
2.4	Työpajatoiminta ja -pedagogiikka	11
3	OPPIPAJAN TOIMINTAPERIAATE	12
4	TUTKIMUSPROSESSIN KUVAUS	17
5	OPPIPAJA OPPILAIDEN SILMIN	22
5.1	Oppilaiden lähtökohdat	22
5.2	Oppipajalla käytetyt menetelmät	27
5.3	Aikuisen rooli Oppipajalla	29
5.4	Toiminnan vaikutus yksilöön	30
5.5	Luokkakoko ja viihtyvyys	32
5.6	Luokkahenki	34
5.7	Oppipajan jälkeen	36
6	ANALYSOINTI JA POHDINTA	38
6.1	Ainutlaatuisuuden juuret	38
6.2	Muutos ikäryhmien välillä	41
6.3	Esille nousut kritiikki	42
6.4	Yhteenveto	44
6.5	Reliabeelisuus ja validuus	46
7	TUTKIMUKSEN ULKOPUOLINEN TARKASTELU	47
7.1	Tilaaajan arvio ja tutkimuksen hyödynnettävyys	47
7.2	Jatkotutkimusaiheet	48
7.3	Tekijän arvio	49
7.4	Loppusanat	51
	LÄHTEET	52
	LIITTEET	56
	LIITE 1: Haastattelurunko	56
	LIITE 2: Tutkimuslupa	58

1 ALKUSANAT

Asiat ovat harvoin sitä, miltä ne päällepäin näyttävät. Viisas aikuinen maltaa katsoa nuoren ilmeisimmän pinnan alle. Ehtymätön varmuus voi olla suoja aralle pienuudelle. Epävarmuuden ytimessä voi piillä voima.

Ei ole olemassa hankalia nuoria. On vain keskeneräisyyttä, vaikeita elämäntilanteita, kohtuuttomia kasvuolosuhteita, hormonien myrskyä ja aikuisten lukukyvyttömyyttä. (Helsingin Sanomat 2017.)

On mahdollista että kun Oppipaja sai alkunsa Jyväskylässä vuonna 2010, ovat edellä mainitun kaltaiset ajatukset olleet toiminnan motiivina. Taustalla oli huoli niistä nuorista joiden mahdollisuus saada peruskoulun päättötodistus oli vaakalaudalla. Syitä tähän tilanteeseen on varmasti lukuisia, mutta yksi asia oli varma – peruskoulujen keinot ja resurssit auttaa näitä nuoria olivat lopussa. Valtakunnallisesti näiden nuorten määrä, jotka epäonnistuvat suorittamaan peruskoulun oppimäärää hyväksytysti, on erittäin marginaalinen, mutta peruskoulun suorittamatta jättämisen seuraukset nuorelle voivat olla pitkällä tähtäimellä erittäin katastrofaaliset. (Tilastokeskus 2015.)

Koulupudokkuus ja sen tutkiminen on ollut esillä Suomessa jo 1960- luvulta saakka. Vaikka keskeyttämisen tutkimus ei siten ole mikään uusi aluevaltaus, se on kuitenkin jäänyt määrällisesti vain reunailmiöksi koulutustutkimuksen kokonaiskentässä. (Komonen 2001, 45.) Tässäkin tapauksessa tutkimukset keskittyvät usein toisen asteen, ja siitä ylempien tutkintojen keskeyttäneisiin ihmisiin ja siihen liittyviin ilmiöihin.

Tämä opinnäytetyö tarkastelee peruskoulussa koulupudokkuusuhan alla olevien nuorten maailmaan tutkimalla Oppipajaa, joka on luotu ehkäisemään koulupudokkuutta peruskoulun viimeisellä vuosiluokalla. Oppipaja toimii perinteiseksi koetun peruskoulun ulkopuolella, Nuorten Taidetyöpajan toimintaympäristössä, mikä tekee siitä valtakunnallisesti ainutlaatuisen toimijan. Tutkimus selvittää, minkälaisia synergiaetuja tällaisella konseptilla on Oppipajan, Nuorten Taidetyöpajan ja muiden toiminnassa kytköksissä olevien toimijoiden välillä. Tutkimuksen tärkein tehtävä on

tarjota haastattelujen avulla kokemuspohjaista tietoa niiltä nuorilta, jotka ovat tai ovat olleet mukana Oppipajan toiminnassa. Tutkimuksessa selvitän myös, kokevatko nuoret Oppipajan merkitykselliseksi ja toimivaksi ratkaisuksi omassa elämässään ja muuttuuko nuorten käsitys ja arvostus Oppipajaa kohtaan sen jälkeen kun he ovat poistuneet Oppipajalta. Tutkimuksessa perehdyn lisäksi kuvaamaan Oppipajan toimintaa sekä siellä nuorten kanssa tehtävää jokapäiväistä työtä.

1.1 Tutkimuksen tarve

Tässä tutkimuksessa sijoitan Oppipajan pajakoulu-käsitteen alle, jota avaan tutkimuksessa enemmän tulevissa kappaleissa. Pajakoulut ovat keskenään hyvin erilaisia ja yksilöllisiä toimijoita joista on varsin vähän kirjoitettua materiaalia. Pajakoulut ovat myös suhteellisen uusi innovaatio peruskoulutuksen saralla ja ne joutuvat jatkuvasti todistamaan olemassaolonsa oikeutuksen siitäkin syystä, että näkyvien tulosten todentaminen on usein haastavaa ja sen tulee olla kattavasti perusteltua. (Hassinen & Marniemi 2004, 68, 79.) Tutkimustiedon lisääminen pajakouluista ja niiden vaikuttavuudesta kasvattaa pajakoulujen toimintamallin tunnettavuutta ja luo perustaa toiminnan jatkuvuudelle ja kehitykselle.

Akateemisesti tutkimusta voidaan perustella edellä mainituilla seikoilla. Tämä ei minulle itselleni kuitenkaan toiminut ensimmäisenä ideana tutkimukselle. Henkilökohtainen työhistoriani johdattaa minut takaisin Nuorten Taidetyöpajalle ja tuona aikana, neljä vuotta sitten, aloin kuulemaan kuiskauksia työyhteisössä Oppipajan toiminnasta ja sen vaikuttavuudesta. Kävi myös ilmi ettei Oppipajan toimintaa oltu toistaiseksi tutkittu millään tasolla. Asia jäi itseäni vaivaamaan ja idea hautumaan. Kun korkeakouluopintojeni loppu alkoi häämöttää ja aloin etsimään opinnäytetyölleni aihetta, usealta eri taholta sain muistutuksen Oppipajan olemassaolosta ja mielenkiintoisesta tutkimusaiheesta. Tämä sai aikaan yhteydenoton Oppipajan vastuuvetäjiin ja muutaman kuukauden kuluessa opinnäytetyösopimus oli allekirjoitusta vaille valmis.

Tutkimuksen toteutuksesta oltiin Oppipajalla kiinnostuneita siitäkin syystä, että tähän asti Oppipajan toiminta on mahdollistettu hankerahoituksen avulla 1-3 vuoden jaksoissa. Toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi Oppipajalla on ollut visio vakinaistaa

toiminta pysyväksi osaksi Taidetyöpajaa ja Jyväskylän kaupungin perusopetuspalveluita. Oppipajalla koettiin, että tutkimus ja lisätieto toiminnan vaikuttavuudesta sekä toiminnan yleismallinnus toisi omalta osaltaan arvokasta lisätietoa ja perusteluja toiminnan vakinaistamiseksi ja kehittämiseksi.

2 TUTKIMUKSEN TIETOPERUSTA

Tämä kappale avaa lukijalle termejä ja teoriaa aiheista jotka liittyvät vahvasti tässä opinnäytetyössä käsiteltyihin aiheisiin. Lukijan on hyvä saada ymmärrys näistä taustatiedoista ja –teorioista, jotta hänelle avautuu kokonaisvaltainen käsitys Oppipajan, pajakoulujen ja muiden vastaavankaltaisten toimijoiden harjoittaman toiminnan motiiveista ja lähtökohdista. Kappaleessa avaan suomalaista peruskoulujärjestelmää ja sen historiaa jotta ymmärtäisimme perusopetuksen motiivit ja tavoitteet, vertaan opetuksen ja oppimisen välistä suhdetta jonka koen erittäin tärkeäksi jotta peruskoulun tavoitteet on mahdollista saavuttaa, tutkin työpajapedagogiikan taustoja ja lähtökohtia sekä sitä miten se ja kaikki edellä mainitsemani seikat nivoutuvat Oppipajan toiminnassa yhteen.

2.1 Peruskoulu

Opinnäytetyöni keskittyy ihmisiin jotka käyvät läpi peruskoulua Oppipajalla. Peruskoululla tarkoitetaan tässä tilanteessa suomalaisessa koulujärjestelmässä oppivelvollisuuskoulua. Nykyinen peruskoulujärjestelmä sai alkunsa 1960-luvulla, jolloin Suomen koulujärjestelmää alettiin kehittämään yhtenäiskoulun suuntaan. Vuonna 1964 perustettu peruskoulukomitea ja seuraavana vuonna nimetty koulunuudistustoimikunta saivat mietintönsä valmiiksi vuosina 1965 - 1966. Näiden mietintöjen pohjalta tuotetuissa asiakirjoissa sana ”peruskoulu” tuli ensimmäistä kertaa esille. (Hirsjärvi & Huttunen 1995, 156-157.) Peruskoulu on yleistä peruskasvatusta antava 1.8.1970 voimaan tullut lain mukainen yhtenäiskoulu. Tämä yhtenäiskoulu korvasi silloiset oppi- ja kansakoulut joiden synty omana aikanaan merkitsi peruskoulutuksen siirtymistä kodeilta ja kirkoilta julkisen koulutusjärjestelmän tehtäväksi. Peruskouluun siirtyminen oli mittava ja kunnianhimoinen projekti 1970-luvulla, ja toteutuessaan se pidensi kansalaisten peruskoulutuksen pituutta. Peruskoulu kestää yleensä 9 lukuvuotta ja on kiistatta

tärkeä ja merkittävä jakso nuoren ihmisen elämässä. Peruskoulun kolme viimeistä luokkaa muodostavat yläkoulun. Tässä opinnäytetyössä keskitytään yläkoulun viimeiseen opintovuoteen eli ”ysiluokkaan”. Peruskoulun kuusi ensimmäistä luokkaa muodostavat alakoulun, jossa opetus on kaikille pääasiallisesti samansisältöistä. Siirryttäessä yläkouluun kaikille oppilaille on yhteisten aineiden lisäksi valinnaisia aineita kuten kotitaloutta. Peruskoulun hyväksytyt suorittaminen antaa kelpoisuuden hakea 2-asteen oppilaitoksiin. (Hirsjärvi 1983, 146-147; Hirsjärvi & Huttunen 1995, 26.)

Suurimmalle osalle nuorista peruskoulun hyväksytyt suorittaminen ja oppivelvollisuus on itseäänselvyys, mutta kaikkien kohdalla näin ei kuitenkaan ole. Tuoreimmat tilastot peruskoulun päättötodistusten määrästä yltyvät vain vuoteen 2014 asti, mutta tällöin peruskoulun päättötodistuksen sai kaikista 9-luokan oppilaista 97,4% ja 16-vuotiaiden ikäluokasta 98,4%. Oppivelvollisuuden laiminlyöneiden määrä jaetaan usein kahteen eri kategoriaan; niihin jotka ovat kokonaan laiminlyöneet oppivelvollisuuden ja niihin joiden oppivelvollisuusikä on mennyt ohi. Näiden lukujen varjolla oppivelvollisuuden kokonaan laiminlyöneitä vuonna 2016 oli 94 henkilöä ja oppivelvollisuusiän ohittaneita 315. Määrät ovat yleistetyssä kuvassa kenties pieniä, mutta Suomalaisen peruskoulujärjestelmän ja yhteiskunnan tavoitteiden kannalta liian suuria. (Opetushallitus 2014; Tilastokeskus 2015; Allianssi 2016, 31.)

On tärkeää huomata, ettei Oppipajaa tutkiva opinnäytetyö ole kansainvälisesti suoraan validi johtuen Suomen ainutlaatuisesta koulutusjärjestelmästä. Oppipajan arjessa käytettäviä oppimisen keinoja ja välineitä sen sijaan pystytään soveltamaan muiden maiden koulujärjestelmiin - toki tilannekohtaisesti.

2.2 Opetus

Lain määritelmän mukaan peruskouluopetuksen tulee edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana (Perusopetuslaki 1998). Uusien taitojen sisäistäminen vaatii peruskouluympäristössä opetusta. Tämä itsessään saattaa kuulostaa yksinkertaiselta, mutta opetuksesta on olemassa monta erilaista määritelmää.

Teoreettisesti määriteltynä opetus käsitetään kasvatustavoitteiden suuntaiseksi intentionaaliseksi, eli tiedostetuksi ja tarkoituksenmukaiseksi vuorovaikutukseksi, jonka tarkoituksena on saada aikaan oppimista. Opetus on määritelty esimerkiksi interaktiotapahtumana, joka sijoittuu koulun elämäpiiriin ja se tähtää oppilaiden persoonallisen kehityksen edistämiseen kasvatustavoitteiden määrittämässä suunnissa. Toisena määritelmänä on puolestaan käytetty opetuksen olemista ympäristötekijöiden säätelynä, jonka tarkoituksena on muuttaa kasvattien käyttäytymistä – oppimisen avulla – asetettujen tavoitteiden suuntaan. Käytännössä voidaan todeta, että opettaminen on ainakin peruskoulussa kaikkea sitä, mitä opettaja tekee; luennoi, kysyy, kertoo, esittää, näyttää, havainnollistaa. (Hirsjärvi 1983, 131; Hämäläinen, Palo 2014, 28.) Näiden elementtien yhdistäminen mielenkiintoiseksi ja innostavaksi kokonaisuudeksi on tärkeä osa opettajan ammattitaitoa.

Edellä mainituissa kahdessa määritelmässä sana ”kasvatus” on kummassakin näkökulmassa läsnä. Opetus onkin aina kasvattavaa, sillä opetustilanteessa opettaja siirtää opetussuunnitelmassa tärkeinä pidettyjä tietoja ja taitoja kasvatettavalle. Kuten opetuksessa, myös kasvatuksessa lähtökohtina on että se sisältää kaksi elementtiä; aikuinen, joka pyrkii jollain tavalla vaikuttamaan nuoreen ihmiseen ja toisena elementtinä nuori, johon aikuinen pyrkii jollain tavalla vaikuttamaan. (Lesojeff, Purjo, Tervahauta & Videnoja 2013, 12; Hellström 2010, 203, 209.) Kasvatus itsessään sisältää lukuisia eri elementtejä, mutta opetus on yksi erittäin tärkeä osa sitä.

2.3 Oppiminen

Opetuksen tavoite on siis oppiminen ja se on onnistuneen opetuksen lopputulos. Oppiminen tulee ymmärtää muunakin kuin asioiden ja termien ulkoa muistamisella ja sitä kautta kokeissa menestymällä. Se on erään määritelmän mukaan ”muutosta toiminnassa ja ajattelussa”. Kyse voi siis olla paljon muustakin kuin pelkästään luokkahuoneessa toteutettavasta formaalista koulutuksesta. Formaalilla kasvatuksella ja koulutuksella tarkoitetaan usein järjestelmää, jonka piirissä koulutus ja opetus virallisesti järjestetään yhteiskunnassa. Suomessa tällä tarkoitetaan peruskoulujärjestelmää. Tämä järjestelmä on hierarkisesti rakentuva, ja toiminnan

tavoitteet on virallisesti määritelty ja kirjattu opetussuunnitelmiin. (Hassinen & Marniemi 2004, 67; Hirsjärvi & Huttunen 1995, 19.)

Oppimisessa voidaan erottaa eri lajeja, kuten esimerkiksi assosiaatio-oppiminen, mallioppiminen, kongitiivinen oppiminen ja seuraamusoppiminen eli ehdollistaminen. 90-luvun kasvatustieteellisissä tutkimuksissa kiinnitettiin erityistä huomiota ihmisen tapoihin oppia: Puhutaan aktiivisesta oppimiskäsityksestä, oppimisstrategioista jne. Oppimisstrategialla tarkoitetaan sitä, millä tavoin oppija käsittelee, muokkaa ja omaksuu tietoa. (Hirsjärvi & Huttunen 1995, 43.) Tapoja ja teorioita toteuttaa opetusta ja saavuttaa oppimista on useita. Näiden ilmiöiden tutkimusta kutsutaankin didaktiikaksi eli opetusopiksi, joka voidaan jakaa kahteen osaan: Opetus-oppimis-tapahtuman tutkimukseen ja opetussuunnitelmatutkimukseen. Ensimmäisessä osassa on keskeisenä tarkastelun kohteena opettajan ja oppilaan vuorovaikutus, jälkimmäisessä ollaan kiinnostuneita opetussuunnitelman laadinnasta kokonaisuutena. (mt., 110.)

Mainittuun opetus-oppimis-tapahtuman toteuttamiseen on aikojen saatossa kehitelty lukuisia erilaisia pedagogisia teorioita eri tutkijoiden ja teoreetikoiden kautta. Hyvänä esimerkkinä mainittakoon *progressiivinen pedagogiikka* tai toiselta nimeltään *vaihtoehtopedagogiikka*, jonka tavoitteena on luoda entistä vapaampi ja oppilaskeskeisempi koulu. Nyky-yhteiskunnassa progressiivisen pedagogiikan kenties tunnetuimpia harjoittajia ovat Steiner-koulut. (mt., 142.)

Progressiivisen pedagogiikan varsinainen isä ja liikkeen luoja oli amerikkalainen John Dewey (1859-1952). Hänen pedagogiikassaan kasvavalla yksilöllä on neljä perustarvetta:

1. Sosiaalinen tarve
2. Halu tutkia ja keksiä asioita
3. Halu tehdä jotakin, luoda, rakentaa
4. Halu taiteelliseen toimintaan. (mt.. 143.)

Dewey kehitti ongelmametodin, joka tarkoitti seuraavaa: Dewey kehitti opetusta varten ns. muodollisten asteiden kaavan. Aluksi luotiin ongelmatilanne, jonka ratkaisu on saatava tuntumaan aivan kohtuuttomalta tai lähes mahdottomalta. Tämän jälkeen

vuorossa on toinen aste: Ongelman tarkempi selvittely ja sen rajoittaminen. Tämän jälkeen tulee luoda hypoteesi siitä, kuinka ongelma olisi ratkaistava ja käytännöllinen työ tehtävänä. Neljännessä vaiheessa oppijat harkitsevat, mitä seurauksia esitetyistä hypoteeseista on. Viimeisessä vaiheessa ongelma ratkaistaan empiirisesti, käytännöllisen työn avulla. (mt.,144.) Malli sisältää runsaasti ryhmässä tehtävää ongelmanratkaisua, mikä omalta osaltaan vastaa paljolti esimerkiksi työelämässä tehtävää työtä.

2.4 Työpajatoiminta ja -pedagogiikka

Työpajat ovat nuorisolain 13§ määriteltyä toimintaa, jonka päällimmäisenä tavoitteena on parantaa heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden mahdollisuuksia siirtyä koulutukseen tai työhön. Tämän lisäksi työpajatoiminnalla parannetaan nuoren elämänhallintataitoja sekä edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään ja osallisuutta yhteiskuntaan. (Nuorisolaki 2016; Hämäläinen, Palo 2014, 6.)

Ensimmäiset nykyaikaista työpajamallia noudattelevat työpajat ilmestyivät Suomeen 1980-luvulla ja etenkin 1990-luvun laman aiheuttama massatyöttömyys nosti työpajojen lukumäärää ja tällöin lähes jokaiseen Suomen kuntaan perustettiin työpaja. 90-luvun loppupuolella työpajayhdistys ry perustettiin edistämään työpajojen verkostoitumista ja lisäksi EU-jäsenyys antoi runsaasti uusia rahoituskanavia työpajatoiminnalle. Vuosien saatossa työpajojen asiakasryhmät ovat vaihdelleet ja työpajoilla ollaan pyritty jatkuvasti vastaamaan uusien asiakasryhmien tarpeisiin ja ongelmiin mahdollisimman tehokkaasti. Tämä kehitys on johtanut esimerkiksi ensimmäisten pajakoulujen innovointiprosessiin sekä vuonna 2011 vahvistettuun mahdollisuuteen suorittaa näyttötutkintona työvalmennuksen erikoisammattitutkinnon perusteet. (Hämäläinen, Palo 2014, 10-11.)

Työpajatoiminnan kehityksen yksi tulos on ollut toiminnan tavoitteellistaminen. Työpajaympäristöjen ja työpajapedagogiikan taustalla vaikuttaa vahvasti John Deweyn progressiivisen pedagogiikan malli - Keskiössä on tekemällä oppiminen. Tällä mallilla on koettu olevan positiivisia vaikutuksia erityisesti niille oppijoille, joille formaali opetus, jota esimerkiksi peruskouluissa harjoitetaan luokkaympäristöissä, ei

ole ollut toimiva oppimistyyli. Työpajoilla vaihtoehtoisesti käytettäviä oppimistyyliä ovat esimerkiksi non-formaali oppiminen, joka on organisoitua, mutta väljästi kontrolloitua ja tapahtuu yleensä virallisen koulutuksen ulkopuolella sekä informaali oppiminen, tai arkioppiminen, jota tapahtuu jokapäiväisessä elämässä. Työpajoilla pyritään räätälöimään eri opetusmenetelmiä ja –ympäristöjä yksilölle mielekkääksi oppimisympäristöksi. Tällöin puhutaan sulautuvasta oppimisympäristöstä. (Joutsenvirta 2012; Hämäläinen, Palo 2014, 24- 35.)

Työpajoilla tapahtuva valmennus noudattaa kasvatuksellisia ja pedagogisia periaatteita. Työpajoilla käytettävällä työpajapedagogiikalla tarkoitetaan käytännössä edellä mainittujen seikkojen summaa:

1. Joustavissa oppimisympäristöissä tapahtuvaa.
2. Yksilön edellytysten mukaista.
3. Tekemällä oppimista korostavaa.
4. Yhteisöllistä ja suunnitelmallista valmennusta. (Huumonen 2014, 11.)

Merkittävin ero koulussa toteutettavaan pedagogiikkaan on tuen kokonaisvaltaisuus. Valmennuksessa huomioidaan osaamisen karttumisen lisäksi elämänhallinnan jäsentyminen, sosiaalinen vahvistaminen sekä työ- ja työelämätaitojen lisääntyminen. (Hämäläinen & Palo 2014, 62.)

3 OPPIPAJAN TOIMINTAPERIAATE

Oppipaja on kiteytettynä pienryhmässä toteutettava peruskoulun yhdeksäs luokka, joka ei sijaitse perinteiseksi koetussa peruskouluympäristössä. Sen sijaan toiminta on integroitu työpajaympäristöön, mikä onkin näkyvin poikkeus oppimisympäristössä verrattuna perinteiseen peruskouluun. Oppipajan toiminnassa ja opetuksessa käytetään paljon työpajapedagogisia keinoja joilla mahdollistetaan joustava ja yksilöä tukeva oppimisympäristö. Ottaen huomioon Oppipajalla opiskelevien nuorten taustat ja henkilökohtaisen tuen tarpeen, voidaan Oppipajan sijoittumista työpajaympäristöön pitää melko luontevaa. Parhaiten vertailtavissa oleva käsite määrittelemään Oppipajaa ovat pajakoulut, jotka ovat fyysisesti integroituja oikeaa työtä tekeviin organisaatioihin, joissa toteutetaan tuotannollisen työn lisäksi työ- ja yksilövalmennustoimintaa (Hassinen & Marniemi 2004, 81).

Oppipajan toiminnan tavoitteena on vaihtoehtoisen perusopetukseen keskittyvän oppimisympäristön kehittäminen ja mallintaminen. Vaihtoehtoisen perusopetuksen kehittämisen kärkenä voidaan pitää oppimisen ydinkysymystä, mikä ei ole se, että opimmeko, vaan se, miten opimme, mitä opimme ja mitkä asiat tehostavat oppimista. Painopisteenä on yhteistoiminnallisuutta, yhteisöllisyyttä ja toiminnallisuutta tukevien opetusmenetelmien kehittäminen ja käyttöön ottaminen, perusopetuksen opetussuunnitelman keskeiset asiat huomioiden. Oppipajaa alkoi toiminnan alussa rahoittamaan Pajatoiminnan puuttuvat palat - hanke ja nykyisin Kouta - hanke. (Oppipaja 2017; Hassinen & Marniemi 2004, 69.)

Oppipaja toimii Jyväskylässä sijaitsevan Nuorten Taidetyöpajan yhteydessä. Nuorten Taidetyöpaja on vuonna 2001 alkunsa saanut projekti, jonka koko on kasvanut vuosien varrella pienestä pilottiryhmästä osaksi Jyväskylän kaupungin sivistyspalveluita ja nykyisin Taidetyöpajan erilaisilla työpajoilla käy arviolta 300 nuorta aikuista vuosittain. Taidetyöpajatoiminnan tavoitteena on kannustaa nuoria kohti koulutusta ja työelämää kokonaisvaltaisen elämänhallinnan myötä. Toiminnan pääpaino on konkreettisessa tekemisessä sekä rajojen ja uskalluksen kokeilemisessa, joka kasvattaa positiivista itsetuntoa ja uskoa omiin mahdollisuuksiin. Taidetyöpajalla pääsee monipuolisesti kokeilemaan monia eri aktiviteetteja, sekä rohkaistaan kokeilemaan uusia asioita vaikkei niitä heti osaisikaan. Kannustava ja rento ilmapiiri johtaa uuden oppimiseen. Taidetyöpajan arki myös stimuloi päivärytmiä, itsevarmuutta ja luo uusia kavereita. Toiminnan niin sanottuna tuotteena on hyvinvoiva nuori. (Kautto, Lehtipää 2014; Westman 2007, 10-11, 103; Voimalaitos 2013, 6,9.)

Nuorten Taidetyöpajasta on kasvanut ainutlaatuinen ja vahva toimija nuorille suunnatun työpajatoiminnan saralla ja useat eri projektijulkaisut ja teokset ovat tuoneet näkyvyyttä ja uskottavuutta Taidetyöpajan toimintaan ja tuloksiin. Tästä huolimatta Oppipaja on näissä julkaisuissa jäänyt vaille mainintaa tai erillistä toiminnan avausta. Kysyttäessä Oppipajan ohjaajilta syytä tähän, saadaan vastaukseksi resurssi- ja aikapula, mikä on täysin ymmärrettävää ottaen huomioon Oppipajan toiminnan laajuuden suhteessa sitä toteuttavien henkilöiden määrään. (Oppipaja 2017.)

Yksi tämän tutkimuksen lähtökohdista oli selvittää, miten Oppipaja ja sen toiminta eroaa perinteisenä totutusta peruskoulusta. Tätä seikkaa on hyvä lähteä tarkastelemaan yhdistämällä edellä avaamani käsitteet keskenään. Kaiken toiminnan pohjana toimii peruskoulun keskeinen tavoite, mikä perusopetuslain 2§ mukaan on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä. Lisäksi lainsäädäntö painottaa koulutuksellista tasa-arvoa, jonka edellytyksenä on, että jokaisella on erilaisista oppimisedellytyksistä riippumatta yhdenvertaiset mahdollisuudet hankkia itselleen sopiva koulutus. (Perusopetuslaki 1998.)

Oppipajaa on lähdetty kehittämään siitä huolesta etteivät kaikki nuoret saa tasapuolista mahdollisuutta saavuttaa edellä mainittuja tavoitteita ja heidän mahdollisuutensa saada peruskoulun päättötodistus on vaarassa. Oppipajan tavoitteena on saada peruskoulun oppilaille mahdollisuus saavuttaa perusopetuksen päättötodistus toiminnallisuutta painottavin menetelmin. Lisäksi tavoitteena on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä sekä ehkäistä syrjäytymistä ja koulupudokkuutta. (Oppipaja 2017.) Oppipajalla tehtävän työn profilointi Oppipajan opettajan mukaan on moniulotteista ja osittain myös haastavaa:

”H: Onko Oppipaja enemmän ennalta ehkäisevää vai korjaavaa työtä?”

”Tätä tulee kyllä mietittyä usein... Pakko sanoa, et sekä että. Ilman muuta ennaltaehkäisevää siinä mielessä, että me pystytään ennaltaehkäisemään tällä toimintamallilla koulupudokkuutta ja sitä että päättötodistus jää saamatta. Mutta sitten kun väistämättä kyseessä on jo ysiluokka ja peruskoulua on jäljellä enää vuosi, niin onhan tämä vähän sellasta tulipalojen sammuttamista. Että on jo tapahtunut sellaisia asioita, kasvua ja kehitystä mihin on liian myöhäistä vaikuttaa.. Tai sitten voi olla liian aikaistakin vaikuttaa.. ” (Oppipajan opettaja)

Oppipajalle hakevat oppilaat poikkeavat yleensä massasta. Keskiössä on huoli siitä ettei nuori pysty perinteisessä peruskouluympäristössä suoriutumaan peruskoulun oppimäärästä, eikä hän tule saamaan peruskoulun päättötodistusta. Tämän huolen

ovat todenneet lähettävän koulun opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja/tai rehtori, joiden suosituksesta sekä oppilaiden ja huoltajien suostumuksesta Oppipajaa voidaan suositella nuorelle. He ovat useimmiten oppilaita, joilla on tehostetun tai erityisen tuen tarve ja joiden katsotaan hyötyvän toiminnallisista keinoista toteutettavasta opetuksesta. Heille tavallinen yläkoulu on osoittautunut liian kuormittavaksi ja hajanaiseksi. (Oppipaja 2017.)

”Tyypillinen Oppipajan oppilas on sellanen tyyppi, jolla on ollut vaikeuksia saada sitä koulua suoritettua omassa koulussa. Se voisi olla sellanen yleinen määritelmä.” (Oppipajan opettaja)

Tästä päästään kaikkein keskeisimpään kysymykseen – millä keinoin peruskoulutuksen määrittelemät tavoitteet saavutetaan Oppipajalla? Oppipajan konsepti voidaan rinnastaa pajakoulun määritelmän alle, vaikka jokainen pajakoulu toteuttaa tavoitteita yksilöllisesti. Yleisesti voidaan kuitenkin sanoa että pajakoulujen keskeisenä tavoitteena on löytää vaihtoehtoisia oppimiskäytäntöjä niille nuorille, joille perinteinen oppiminen ei sovellu. Pajakoulutyössä yhdistetään oppiminen sekä valmentava ja ohjaava opetus oppilasta tai opiskelijaa palvelevaksi kokonaisuudeksi. Pajakoulutyö on siis opetus- ja valmennustyön summa. (Hassinen & Marniemi 2004, 5,85.) Samanlaista yhtälöä voitaneen käyttää Taidetyöpajan ja Oppipajan synergiasta – Työpajapedagogiikan ja koulumaailman summana on syntynyt Oppipaja.

Oppipajan toimintaa on luotsaamassa kaksi vakituista työntekijää: Toinen työntekijöistä on oppipajan virallinen opettaja, jonka varsinainen esimies on erään Jyväskylässä sijaitsevan peruskoulun rehtori, ja toinen toimii yleensä avustajan tai apuopettajan roolissa. Heillä on pääasiallinen vastuu nuorista ja toiminnan toteutuksesta. Toiminnassa voi myös olla mukana oppisopimusopiskelija ja/tai työkokeilussa Taidetyöpajan kautta oleva nuori. Syksyn havainnointijakson aikana Oppipajan kokoonpano olikin juuri edellä kuvatun kaltainen; kaksi vakituista työntekijää, oppisopimusopiskelija ja työkokeilussa oleva nuori. Kun otetaan huomioon Oppipajan oppilaiden ryhmäkoko, joka on vakiintunut kahdeksaan oppilaaseen, voidaan todeta tarjolla olevan tuen määrän olevan erittäin suuri.

Oppipajan varsinainen opetustila sijaitsee fyysisesti Kansalaistoiminnan keskus Mataran sekä Nuorten Taidetyöpajan tilojen yhteydessä. Luokkatilan välittömässä läheisyydessä toimii myös Jyväskylän etsivän nuorisotyön toimisto- ja työtiloja. Oppipajan luokkatila on perinteiseen luokkahuoneeseen verrattuna värikäs ja olohuonemainen. Koulutyötä voi luokkahuoneessa tehdä joko ison työskentelypöydän ääressä, sohvalla tai vaikkapa lattialla olevilla raheilla. Niinkin yksinkertaisella asialla kuin työskentelemällä yhteisesti ison pöydän ääressä voidaan saada pedagogisesti ja vuorovaikutuksellisesti aikaiseksi erittäin tehokkaita ratkaisuja (Jantunen & Haapaniemi 2013, 279.) Luokassa on myös äänentoistojärjestelmä sekä videotykki joiden avulla voidaan opetusta toteuttaa esimerkiksi katsomalla dokumentteja ja tämän jälkeen tekemällä tehtäviä niihin liittyen. Varsinaista yhteistä lukujärjestystä luokalla ei ole johtuen Oppipajan yksilökeskeisyydestä. Sen sijaan päiville ja viikoille on asetettu tiettyjä ”teemoja” tai tavoitteita jotka on määrä tällöin suorittaa. On käytännössä siis täysin mahdollista että luokassa olevat kahdeksan oppilasta tekevät kukin eri oppiainetta tai muuta toimintaa samaan aikaan.

Oppipajan arjessa hyödynnetään paljon ajankohtaisuutta – Päivän uutisista ja nuoria kiinnostavista puheenaiheista otetaan kiinni tunnilla, asiasta keskustellaan ryhmän kanssa ja toiminta liitetään usein johonkin oppiaineeseen. Toiminta on tällöin perusteltua ja oppilaat ovat eri tavalla motivoituneita kun tapahtumat ja ilmiöt ymmärretään liittää arkeen ja ympäröivään yhteiskuntaan. Samalla nuori tulee kuulluksi aikuisen puolesta. Tästä aikuisen ja nuoren välisestä suhteesta seuraa myös se että Oppipajalla arki on avointa - Oppilaat kertovat opettajille melko vapaasti arkisista asioistaan ja opettajat ovat niistä kiinnostuneita ja kyselevät usein lisää aiheesta. Oppilaiden ideoita myös kuunnellaan ja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Ideoita käydään läpi ryhmän kanssa ja pohditaan onko toiminta järkevää.

Usein opiskelu vie ulos työpajalta ympäröivään yhteiskuntaan mm. yrityksiin, museoihin, kauppoihin ja luontoon. Tällöin lähestytään produktiivisen oppimisen mallia. Oppipaja osallistuu usein Taidetyöpajan järjestämiin yhteisiin retkipäiviin tai vaihtoehtoisesti he järjestävät omia retkiään tai koulupäiviään oman luokkatilansa ulkopuolella. Hyvänä esimerkkinä mainittakoon ajoittaiset ruokakauppaan tehtävät ostosreissut joiden aikana osallistuvat oppilaat pääsevät suorittamaan matematiikan,

terveystiedon ja kotitalouden tehtäviä. Koulutuksen näkökulmasta syrjäytymisuhan alla elävää nuorta kannustetaan saamaan uudenlainen ote omasta elämästä parantamalla vuorovaikutusta yksilön ja hänen elinympäristönsä välillä. (mt.,82- 83.) Oppipajalla on myös mahdollista suorittaa TET-jaksoja, eli työelämään tutustumista, jolloin oppilaalla on mahdollisuus päästä tutustumaan omavalintaiseen työpaikkaan tai –yhteisöön ja suorittaa opintoja työssä oppimalla. Nämä jaksot ovat onnistuneet vaihtelevalla menestyksellä Oppipajalla, mutta joillekin oppilaille tästä on todettu olevan huomattavaa hyötyä oppimisessa ja motivaation löytämisessä.

4 TUTKIMUSPROSESSIN KUVAUS

Tutkimuskysymykset ohjailevat tutkimusprosessin etenemistä, tutkimustekniikan valintaa ja kerättävän tiedon muotoa. Opinnäytetyöni tutkimusprosessi perustuu suurilta osin kokemuspohjaisen tiedon keräämiseen ja sen analysointiin. Käytettävät materiaalit perustuvat tässä tapauksessa haastatteluihin, tietoperustaan ja havainnointiin. Tutkimusmenetelmäksi valikoitui näillä perusteilla kvalitatiivinen tutkimus. Kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusta, käytetään kun halutaan saada kokonaisvaltaista empiiristä tietoa siten, että myös laadulliset ja yksityiskohtia luonnehtivat seikat tulevat huomioon otetuiksi. (Hirsjärvi, Huttunen 1995 179-180; Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2014, 160.)

Päätin lähteä keräämään tutkimusmateriaalia Oppipajalla olevista nuorista haastattelujen ja havainnoinnin avulla. Haastattelut mahdollistivat tutkittavien nuorten näkemisen subjekteina tutkimustilanteessa ja heille avautui mahdollisuus tuoda esille itseään ja Oppipajaa koskevia asioita vapaasti ja yksityiskohtaisesti. Haastattelun avulla saadaan selville, mitä henkilöt ajattelevat, tuntevat ja uskovat. Ne kertovat, miten tutkittavat itse havaitsevat mitä ympärillä tapahtuu. Mutta ne eivät kerro, mitä todella tapahtuu. Tämän vuoksi koin havainnoinnin olevan hyödyllistä toiminnan ja ryhmädynamiikan kokonaiskuvan saamiseksi. Havainnoinnin avulla saadaan tietoa, toimivatko ihmiset niin kuin esimerkiksi haastatteluissa sanovat toimivansa. Havainnointini tutkimuksessa oli osallistuvaa, eli osallistuin tutkittavien ehdoilla heidän toimintaansa. Tällä keinolla pyrin tulemaan osaksi tutkimiani ryhmiä ja heidän kielenkäyttöään, kulttuuriaan ja ”symbolista maailmaa” (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2014, 200-211).

Oppinäytetyön yksi tavoite on luoda lineaarinen tarkastelumalli Oppipajan käyneiden nuorten kokemuksista. Tämä tarkoitti käytännössä haastattelujen tekemistä kolmelle eri kohderyhmälle; oppilaille, jotka ovat juuri aloittaneet Oppipajan, oppilaille jotka ovat juuri päättämässä Oppipajan ja oppilaille jotka ovat käyneet Oppipajalla vähintään yli vuosi sitten. Edellä mainittuja tietoja yhdistämällä voidaan hahmottaa, millaisia vaikutuksia Oppipajalla harjoitettavalla toiminnalla on yksilöön ja hänen oppimiseensa, miten he vertaavat Oppipajaa ja perinteisen peruskoulun yhdeksättä luokkaa, millaista yksilöllistä kasvua ja voimaantumista Oppipajalla tapahtuu sekä mitä tuloksia he ovat saaneet, tai odottavat saavansa Oppipajalta. Tämän lisäksi haastattelin myös Oppipajan opettajaa toiminnan taustoista, käytännön arjesta ja tähän asti saaduista kokemuksista Oppipajalla.

Tutkimusprosessi alkoi keväällä 2017. Tavoitteenani oli havainnoida Oppipajan toimintaa kahden viikon ajan, jolloin olin mukana Oppipajan käytännön arjessa sekä toiminnassa, samalla rakentaen luottamusta tulemalla tutuksi kasvoksi oppipajalaisten silmissä ja täten madaltaakseni kynnystä oppilaille tulla haastateltavaksi. Pyrin myös luomaan yhteistä maaperää itseni ja oppipajalaisten välille avaamalla omaa rooliani ryhmässä ja tehtävästäni kertomalla tutkimuksesta ja sen tavoitteista niin että oppilaat saisivat käsityksen haastattelussa käytävän keskustelun tarkoituksesta. (Ruusuvuori, Tiittula 2005, 24-25.) Havainnoinnin aikana loin itselleni päiväkirjan kunkin päivän tapahtumista, kiinnostavista keskusteluista ja tilanteista joista koin olevan hyötyä tutkimuksessani. Havainnointi osoittautui erittäin tuottoisaksi prosessiksi. Pääsin tarkastelemaan kokonaisvaltaisesti ja omin aistein Oppipajan käytännön arkea, seuraamaan oppilaiden ja Oppipajan henkilökunnan välistä vuorovaikutusta, näkemään esimerkkejä Oppipajalla harjoitettavasta opetuksesta sekä tarkastelemaan Oppipajan taustalla tapahtuvaa suunnitteluprosessia. Erityisesti koin oppilaiden ja henkilökunnan välisen vuorovaikutuksen havainnoinnin arvokkaaksi materiaaliksi, sillä koen sen olevan avainasemassa Oppipajan toiminnan onnistumiselle; millaisia keinoja ja motivointimalleja on käytettävissä oppilaalle jonka motivaatio opiskeluun on olematon, miten opettaja kohtaa oppilaat Oppipajalla ja miten luokkahenki, oppimisprosessi ja oppilaat yksilöinä korreloivat keskenään.

Havainnointi antoi minulle hyvän mahdollisuuden rakentaa lopullinen haastattelurunko tutkimukselleni (Liite 1), jossa pystyin etsimään vastauksia havainnoinnin aikana nousseisiin kysymyksiin. Haastattelurunko muovautui kullekin kohderyhmälle hieman erilaiseksi oppilaiden ollessa eri vaiheissa edellä mainitussa lineaarisessa tarkastelumallissa. Haastattelurungon pohjan luomiseksi otin mallia vastaavankaltaisista tutkimuksista (ks. Kultanen 2011). Kävimme läpi haastattelurungon yhdessä Oppipajan opettajan sekä Oppipajalla olleen harjoittelijan kanssa, ja teimme viimeistelyjä lopulliseen runkoon. Haastattelutekniikaksi valitsin itselleni strukturoitujen ja strukturoimattomien haastattelujen välimastossa olevan puolistrukturoidun haastattelun, jolle ominaista on ettei kaikkia haastattelun näkökohtia ole lyöty lukkoon. Puolistrukturoimattomasta haastattelusta kenties parhaiten tunnettu tekniikka on teemahaastattelu, jossa käydään läpi samat teemat ja aihepiirit, mutta kysymysten muotoilu ja järjestys voivat vaihdella. Siinä missä strukturoidussa haastattelussa kysymykset ja niiden järjestys ovat tarkasti ennalta määriteltynä, strukturoimattomassa haastattelussa rakenne taas muotoutuu ennen kaikkea haastateltavan ehdoilla. (Hirsjärvi & Hurme 2001; Ruusvuori & Tittula 2005, 11.)

Tutkimusprosessin pituuden vuoksi, ja omaa tutkimustyötä helpottaakseni, päätin luoda äänitallenteet kaikista tekemistäni haastattelutilanteista. Haastattelutilanteiden nauhoittaminen antoi mahdollisuuden palata haastattelutilanteisiin uudelleen, jolloin nauhoitus toimi sekä muistiapuna että tulkintojen tarkistamisen välineenä. Nauhoittaminen mahdollisti sen, että pystyin tarkastelemaan ja analysoimaan haastattelun vuorovaikutuksen kulkua jälkeenpäin - Uudelleen kuuntelu voi tuoda esiin haastattelusta uusia sävyjä joita ensikuulemalta en ehkä ollut pannut merkille (Ruusvuori, Tiittula 2005, 14-15). Koska kaikki haastateltavat henkilöt olivat alle 18-vuotiaita, oli heidän huoltajilleen toimitettava tutkimuslupa-anomus (Liite 2), jossa nuoren lailliselta huoltajalta pyydetään suostumus siihen, että nuori voi osallistua tutkimukseen.

Haastattelun toteuttaminen osoittautui monilta osin oletettua haasteellisemmaksi; tutkimuskysymyksiä hahmotellessa tuli jo selväksi, että tulee olemaan haastavaa haastatella oppilaita useilta lukuvuosilta. Tästä seurasi väistämätön tauko

haastattelujen teon osalta koulujen kesäloman ajaksi, kunnes uudet oppipajalaiset aloittaisivat koulunkäyntinsä elokuussa 2017. Toinen ongelma oli itse haastateltavien oppilaiden tavoittaminen: Oppipajan toiminta poikkeaa aikataulutukseltaan ja päivärytmiltään merkittävästi perinteisestä koulupäivästä eikä oppilailla ole varsinaista lukujärjestystä. Oppilaat siis saapuvat, jos saapuvat, aamulla Oppipajalle ja tämän jälkeen koulutyötä tehdään usein oppilaan omien mieltymysten ja jaksamisen pohjalta. (Oppipaja 2017.) Oppilaiden luistava aikataulu aiheutti täten suuria haasteita haastattelun ajankohdan lukitsemiseen ja itse haastattelutilanteeseen valmistautumiseen. Ongelma ratkaistiin siten, että havainnointijakson toisen viikon ajan olin koko ajan ”haastatteluvalmiudessa”, valmiina toteuttamaan haastattelun mikäli haastatteluun valikoitujen oppilaiden jaksaminen ja aikataulu antoi myöten.

Haastattelut Oppipajalla tutkimuksen tekohetkellä opiskeleville oppilaille toteutuivat lopulta melko yllättävällä tavalla; kahden viikon havainnointijaksoni viimeisenä päivänä oppilaat alkoivat viimein myöntyä haastattelujen tekemiseen ja haastatteluun tuli lopulta neljä oppilasta, joka oli ennakoitua suurempi määrä. En ennättänyt tehdä harjoitteluhaastattelua haastattelurunkoni pohjalta, joten oli arvailujen varassa kuinka pitkiä lopullisista haastattelutilanteista tulisi. Aikaa oli kuitenkin runsaasti käytettävissä haastattelujen toteuttamiseen, joten tämä ei aiheuttanut suurta huolta toteutuksessa. Haastattelutilanteet kestivät lopulta oppilaiden vastausten laajuudesta riippuen 10 – 20 minuuttia. Osa oppilaista suostui ennalta suunniteltuun yksilöhaastatteluun, mutta muutamille oppilaille annettiin mahdollisuus osallistua haastatteluun pareina. Tällä tavoin oppilaat saivat enemmän rohkeutta ja tukea haastattelutilanteeseen, sekä itse haastattelutilanteissa he pystyivät refleктоimaan toistensa vastauksia, ruokkimaan keskustelua sekä toimimaan toistensa eräänlaisena vertaistukena aihetta käsiteltäessä. Ideaalitalanne tällaisissa tilanteissa, joka kuitenkin harvoin onnistuu, olisi että haastateltavat keskustelisivat aiheesta keskenään haastattelijan johdatellessa keskustelua haastattelurungon mukaisesti. (Ruusvuori & Tiittula 2005, 234-237.) Koenkin, että haastattelumateriaaliin saatiin enemmän syvyyttä vaikka näiden haastattelujen litterointi ja työstäminen olikin yksilöhaastatteluja työläämpää. Kaikki haastattelut pidettiin itse Oppipajan luokkatilassa tai viereisessä toimistossa, jotka kummatkin olivat haastateltaville tuttuja, rauhallisia ja turvallisia ympäristöjä.

Ensimmäisen kerran visioidessani haastattelujen tekoa, tiedostin että entisten oppipajalaisten tavoittaminen tulisi olemaan haastavaa jo siitäkin syystä että osa heistä ei enää asunut Jyväskylässä. Pääsin havainnointijaksone aikana hieman yllättäen haastattelemaan kahta entistä Oppipajalaista, sillä toinen heistä oli työharjoittelussa Taidetyöpajalla ja toinen saapui sattumalta pyörähtämään Oppipajalla koulupäivänsä jälkeen. Tavoitteenani oli kuitenkin saada enemmän haastateltavia entisistä oppipajalaisista ja olikin erittäin onnekasta, että juuri näihin aikoihin Oppipajalla oli alettu suunnittelemaan teemapäivää jolloin vanhoja oppipajalaisia kutsuttaisiin Taidetyöpajalle jälleennäkemään vanhoja tuttuja ja muistelemaan Oppipajalla vietettyä aikaa. Oppipajan ohjaalille tämä toimisi myös tilaisuutena tehdä jälkiseurantaa Oppipajan oppilaille ja selvittää millaisissa elämäntilanteissa he nykyisin olisivat. Tilaisuus järjestettiin toukokuussa 2017 ja paikalle saapuikin paljon entisiä oppipajalaisia useilta eri lukuvuosilta. Ideani oli toteuttaa haastattelut samalla periaatteella kuin silloisille oppipajalaisille; rakentaa luottamusta olemalla läsnä tilaisuudessa, keskustelemalla nuorten kanssa ja tekemällä tutkimukseni tavoitteen näkyväksi nuorille. Muutamia tunteja kestäneen tutustumisen jälkeen haastateltavia ilmaantui lähes jonoksi asti. Asettamani tavoite haastateltavien lukumäärästä ylittyi roimasti ja haastateltavia henkilöitä tässä tilaisuudessa oli lopulta yhteensä viisi.

Viimeinen vaiheeni haastattelujen toteutuksessa oli päästä haastattelemaan juuri Oppipajalla alottaneita nuoria. Oppilaat olivat ehtineet olla mukana Oppipajan arjessa noin kuukauden kun ilmestyin kevään tapaan mukaan ryhmän toimintaa havainnoimaan, mutta myös tulemaan tutuksi uusille oppilaille ja täten madaltamaan rimaa haastatteluihin osallistumiselle. Puolitoista viikkoa kestäneen havainnointijaksone aikana pääsin haastattelemaan 6 uutta oppipajalaista. Sisällöltään nämä haastattelut olivat suppeimpia verratessa kahta aiempaa kohderyhmää, mutta haastattelut antoivat lisää taustatietoa nuorten moninaisista syistä ja vaikeuksista, mitkä olivat lopulta johdattaneet heidät Oppipajalle. Yhteisenä tekijänä kaikilla oppilailla ovat jälleen runsaat poissaolot lähettäneessä koulussa, mutta syyt näille poissaoloille vaihtelivat yksilöittäin. Havainnointijaksone jälkeen litteroin viimeisimmät haastatteluni ja lisäsin ne tutkimusaineistoon. Tässä tutkimuksessa käyttämiäni

haastatteluja kertyi kokonaisuudessaan 11, joista kolme oli kahden hengen ryhmähaastatteluja.

5 OPPIPAJA OPPILAIEN SILMIN

Haastattelurungossa olin löyhästi jakanut kysymysteni teemat kolmeen osaan; ensimmäinen osa käsitteli oppilaiden aikaa ja muistoja ennen Oppipajalle tuloa, toinen osa aikaa Oppipajalla ja kolmas osa tämän hetkistä tilannetta ja/tai tulevaisuuden suunnitelmia. Näiden teemojen painopisteet vaihtelivat riippuen siitä haastateltiin aiemmin Oppipajalla olleita oppilaita, Oppipajalla tällä hetkellä olleita oppilaita tai Oppipajan juuri aloittaneita oppilaita. Haastatteluissa esiintyvien oppilaiden nimet on muutettu jottei heitä tutkimusluvan edellyttämällä tavalla voida yhdistää oikeisiin henkilöihin.

5.1 Oppilaiden lähtökohdat

Oppipajalla keväällä 2017 opiskelevien oppilaiden taustoista kertoo Oppipajan opettaja seuraavasti:

”Jokainen on omanlaisensa tyyppi, mutta se mikä on ollu kaikille yhteistä on ainakin tähän asti, ens vuodestahan me ei vielä tiedetä, nii kyllä aika paljon on poissaoloja porukalla. Poissaolojen syyt on sitte hyvin erilaisia kullakin oppilaalla. Ehkä yhteistä näille poissaolojen syyille on taas se että se omaan kouluun kiinnittyminen on jostain syystä tullut tosi hankalaksi ja se sitoutuminen. Se et mitä siellä taustalla on nii jollain voi olla tosi pahat koulukiusaamiskokemukset, joku on vaa ajautunu siihen pisteeseen ettei siellä omassa koulussa oo enää hyvä olla, jotkut nuoret sanoo että kun on tullu jotkut asiat tavaks, niistä on tosi hankala päästä eroon...” (Oppipajan opettaja)

Suurinta osaa oppilaista yhdistää siis runsaat poissaolot ennen Oppipajalle saapumista. Osalla oppilaista on myös lastensuojelutaustaa tai he ovat Oppipajalla ollessaan olleet lastensuojelun asiakkaina. Poissaolojen syyt vaihtelevat kuitenkin yksilöstä riippuen. Usein esille noussut teema haastateltaessa oppilaita oli heidän kokemat ongelmat opettajien kanssa:

"Sinänsä seiskaluokka meni sillee ihan ok, mut kasiluokalla en oikeen ollu niillä tunneilla siellä. Meni opettajien kanssa sillee huonosti et ei tultu oikeen toimeen et monet tunnit oli sitten kaupan aulassa istumista.

"H: Johtuko se kenties siitä, että opettajat vaati liikaa, vai oliks se se luokka mikä sieltä sit ajo ulos?"

"No sinänsä meillä oli ihan ok luokka, paitsi et oli siellä muutama sellanen ärsyttävä tyyppi joiden kanssa ei tullu toimeen.. Ja just sillee et opettajat otti mut siellä silmätikuks ja sit et niinku kaikki oli mua vastaan siellä ja sit ykskin opettaja haukku mua siellä nii siitäki tuli ongelma ku se oli mulle vaan sillee "vittu sun pitää varmaa hakeutua hoitoon ku sä oot vamma" (Haastateltava 1)

"H:Osaatko eritellä niitä syitä miks sillon aiemmin se koulu lähti lipsumaan?"

"No varsinaisesti en osaa sanoo et minkä takia lähti lipsumaan, mutta poissaoloja alko olla sen verran ettei sit aamulla jaksanu nousta kouluun"

"H:Veikkaatko että se liittys siihen koulustressiin tai siihen ryhmään mikä siellä oli?"

"Noo yks osasyö oli kyllä nuo opettajat, mitkä oli siinä mun vanhassa koulussa, että niille ei oikee voinu sanoo sitä ongelmaa mikä sulla on koska ne ei puuttunu siihen mitenkään miten pitäs puuttua niihin." (Haastateltava 2.)

Haastatteluissa tulee huomioida, että esille nousee haastateltavien subjektiivinen näkökulma tilanteesta. Osalla haastateltavista oli myös vaikeuksia muistaa tarkkoja yksityiskohtia tilanteista jotka tapahtuivat useita vuosia sitten. Voidaan kuitenkin

argumentoida, etteivät esille nousseet kokemukset ja tilanteet ole olleet koulujärjestelmän tavoitteiden mukaisia.

Nuorten haastattelutilanteissa antamia ”*koulu ei vaan kiinnostanut pätkääkään*”, ”*en vaa kehannu käydä*” – tyyliä vastauksia koulunkäyntihaluttomuuden syinä tulee tarkastella paitsi nuorten subjektiivisina tuntemuksina, myös kouluhaluttomuuden tai koulumotivaation puutteen ilmauksina. Nämä eivät kuitenkaan ole valmiita vastauksia; motivaation puute ei ole keskeyttämisen syy, vaan seuraus jostakin. Koulunkäyntihaluttomuuden, tai pahimmassa tapauksessa koulun keskeyttämiseen johtanut prosessi tiivistyy näillä nuorilla koulujärjestelmän sisälle, oppilaan ja koulun väliseen yhteentörmäykseen: Peruskoulu ei ole pystynyt tarjoamaan näiden oppilaiden kokemusmaailman kannalta validia tietoa. (Komonen 2001, 133.)

Mistä koulunkäyntihaluttomuus on saanut alkunsa yksilössä? Syitä on varmasti lukuisia, mutta yksi Oppipajan oppilaita yhdistävä tekijä on heillä usein esiintyvät oppimisvaikeudet. Oppimisvaikeudella tarkoitetaan tilannetta, jossa lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen vaikeudet sekä valmius niiden oppimiseen ovat hänen muuta tasoaan heikompia. Nämä vaikeudet voivat myöhemmässä vaiheessa elämää heijastua myös kielitaitojen ja tietotekniikan oppimiseen. Oppimisen vaikeudet eivät ole suinkaan harvinaista – Kansainväliset tutkimukset antavat viitteitä, että joka viidennellä luku- tai kirjoitustaitoa opettelevalla lapsella on eriasteisia oppimisen vaikeuksia. Määrä kuitenkin laskee nopeasti ensimmäisen luokan jälkeen tehokkaan opetuksen, tuen ja lapsen kypsymisen myötä. Tunnetuin yksittäinen oppimisessa ilmenevä ongelma on kenties dysleksia eli lukihäiriö. Sen on tutkittu olevan perinnöllistä ja yleisempää alempien sosiaaliryhmien kohdalla, mikä voi antaa viitteitä ja ennakoitavuuksia lukihäiriön ennaltaehkäisyyn. Oppimisvaikeudet voivat aiheuttaa ongelmia myös käyttäytymisen säätelyssä ja sosiaalisessa kanssakäymisessä. (Strandén 2000, 13; Ahvenainen, Holopainen 2005, 35-36, 73.) Näiden oppimisvaikeuksien tunnistaminen on Oppipajan oppilaiden kohdalla jäänyt ehkä tekemättä tai ongelmaan on tartuttu liian myöhään. Turhautuminen oppimattomuudessa tai yksinkertainen kilpailuvietti luokkayhteisön koulumenestyksessä voi provosoida nuorta peittämään heikkoa suoriutumistaan häiritsevällä käytöksellä tai muulla koulunkäyntiä haittaavalla toiminnalla. Tilanne voi eskaloitua siihen pisteeseen, etteivät peruskoulun resurssit enää riitä oppilaan

perusopetuksen toteuttamiseen ja näissä tilanteissa on käännytty Oppipajan puoleen.

Koulussa käytettävät opetusmenetelmät ja luokalle jäänti olivat aiheuttaneet myös oireilua oppilaissa. Opetusmenetelmät ovat tapoja tuottaa ja antaa tietoa, kun taas oppimistyyliksi kutsutaan tapaa vastaanottaa, käsitellä ja palauttaa mieleen saatua tietoa. Oppimistyyli käsittää sekä tiedon hankkimisen ja käsittelyn tapaa että tapaa, jolla oppiminen on helpointa ja mieluisinta. Erilaisia oppimistyyliä on tunnustettu noin 80, mikä omalta osaltaan kertoo siitä, kuinka hankalaa esimerkiksi 20 oppilaan luokalle on opettaa asioita kaikille mieluisalla tavalla. (Jyväskylän Yliopisto 2011; Koskinen & Hautaluoma 2009, 13-19.) Luokalle jäänti puolestaan aiheuttaa nuoren ympärillä olevan tutun sosiaalisen verkoston poistumista luokkatovereiden vaihduttua. Jantunen ja Haapaniemi (2013, 281) korostavatkin luokan pysyvyyden merkitystä nuoren itseilmaisun ja ymmärretyksi tulemisen näkökulmasta - Tuttu ja turvallinen ryhmä mahdollistaa tämän. Nuorella voi olla vaikeuksia päästä jäseneksi uuteen luokkayhteisöön, mikä on tätä ennen tiivistynyt omanlaisekseen ryhmäksi jossa vallitsee uusi ja erilainen ryhmädynamiikka ja -kulttuuri.

: *"No se oli ky mä olin koulussa aiemmin ja sit se ei oiken napannu kuoli niin isot luokat ja kaikki ja sit ky mä vielä jäin luokalle nii sit ku oli näitä nuorempia oppilaita nii sitte ei ees jaksanu lähtee sinne eikä pystyny keskittymään mihinkään opintoihin ja talasiin. Ja sitten ku siellä on hirveen järjestelmällistä"*

(...)

H:"Osaatko eritellä et mitkä seikat vaikutti siihen luokalle jäämiseen? Oliko koulussa tylsää?"

"Joo että välillä ei tosiaan jaksanu ees lähtee ollenkaan kouluun et tuli lintsailtua ja justiinsa ei jaksanu sitä et istuu jossain luokassa tunnin tai kaks ja kuuntelee ja tekee jotain tehtäviä.

H:"Se ei siis oo se sun oppimistyyli?"

Ei. Ei mulla siis oo mitään keskittymishäiriötä tai sellasta, mutta mun on tosi hankala keskittyä sitten jos on joku tylsä aihe joka ei kiinnosta nii sitte keskittyä kuuntelemaan ja ylipäättään.” (Haastateltava 4)

Liian suuri luokka nähdään usein syynä oppimistulosten laskuun, jota luokkakoon pienentäminen parantaisi ja samalla oppilaat sitoutuisivat vahvemmin koulutyöhön. Tuoreen tutkimuksen perusteella luokkakoko ei kuitenkaan ole yhteydessä oppilaiden osaamiseen tai heidän oppimiseen ja kouluun liittyviin asenteisiinsa (Helsingin Yliopisto 2016). Toisaalta, ryhmätyöskentelyn tehokkuutta ja vaikuttavuutta esittävän mallin mukaan ryhmän koko ja ryhmän jäsenten persoonallisuudet vaikuttavat omalta osaltaan ryhmässä, tai luokassa, syntyviin ilmiöihin ja tätä kautta myös ryhmässä saavutettaviin tuloksiin. (Helkama, Myllyniemi, Liebkind 2010, 261.)

Koulun ja oppilaan väliset vastoinkäymiset ovat tässä haastattelussa kuitenkin painottuneet oppilaan ja opettajan välisiin ongelmiin. Yhtenä syynä oppilaiden ja opettajien välisiin konfliktitilanteisiin voidaan esittää huonoa koulumenestystä. Heikosti menestyvien kannalta on ongelmallista se, että he kokevat koulussa keskimääräistä useammin, etteivät opettajat kohtele heitä oikeudenmukaisesti. Heidän luottamuksensa opettajiin on huomattavasti vähäisempi kuin paremmin pärjäävillä. (Hassinen, Marniemi 2004, 36.) Huono koulumenestys ei kuitenkaan aina ole selitys koulussa tapahtuvaan oireiluun:

”H: Oliko sulla ihan ok koulunumerot kuiteski?”

”nojoo kyllä mulla aina sillee on ollu keskiverto numeroita”

(Haastateltava 1.)

”H:Miten sulla sitten muuten meni yläaste, 7-8 luokat? Et oliko silloin koulunkäynti nihkeetä?”

”No en mä siitä kyllä yhtään tykänny, koska.. no mä sain tosi hyviä numeroita koska mä harjottelin iha hirveesti kaikkiin testeihin ja kokeisiin mutta ei se ollu yhtään mun juttu.” (Haastattelu 7)

Tämä kertoo omalta osaltaan siitä, että oppilaat tulee ensisijaisesti huomioida yksilöinä ennen kuin heidän ongelmiaan koulunkäynnissä voidaan sijoittaa yksittäiseen teoriaan. Selitystä voidaan esimerkiksi hakea huonon koulumenestyksen ohella murrosiästä, jolloin nuoren psykologiassa tapahtuu merkittäviä asioita ja yleensä ne esiintyvät tässä elämänvaiheessa kapinointi vanhempia ja muita auktoriteetteja vastaan. Murrosikä kutsutaankin ihmissuhteiden kriisin ajaksi, jolloin nuoren ihmissuhteissa tapahtuu ratkaiseva muutos. Nuoren irrottautuminen vanhemmista on hidas ja kivulias prosessi joka vaatii surutyötä, jotta olisi mahdollista kiinnittyä uusiin ihmisiin. (Dunderfelt 2011, 72, 77.) Koulumaailma ja perusopetus itsessään sisältää myös niin sanottuja nivelvaiheita, joissa joillakin oppilailla on tavallista suurempi vaara menettää otteensa koulunkäyntiin tai jopa pudota pois koulutuksesta. (Numminen, Ouakrim-Soivio 2009, 69.)

5.2 Oppipajalla käytetyt menetelmät

Edellä mainitun kaltaisia ongelmia ratkova Oppipaja poikkeaa perinteisestä peruskoulusta merkittävästi toimintaympäristöltään. Työpajojen toimintaympäristön koetaan soveltuvan erityisesti niille valmentautujille, joille perinteisen opetuksen luokkaympäristö on haasteellinen. (Hämäläinen, Palo 2014, 33.) Haastateltavien toimesta suurimmat erot tunnistetaan Oppipajan opettajien suhtautumisessa oppilaisiin ja opiskelurytmin vapauteen:

”O1: Ei oo tarvinnu vielä kertaakaan niinku tarvinnu alkaa vittuilla opettajille taino niinku se on ollu sellanen vastahyökkäys... Viime lukuvuonna oli vähän semmosia”
”O2: Opettaja ei roiku perseessä koko ajan kiinni” (Ryhmähaastattelu 1)

H:”Pystyykö Oppipajalla opiskelemaan mielekkäällä tavalla?”

”Kyllähän tuo oli et omaan tahtiin sai tehdä ja omia taukoja sai pitää niinku tietyn ajan välein tai joskus oli sellasia päiviä et sai pitää taukoja millo ittee huvittaa. Se oli kans yks sellane elementti mikä nosti motivaatiota

mun koulunkäyntiin, että ei tarvinnu olla ihan väkipakkopullalla tuolla niinku koulun penkillä. ” (Haastattelu 2)

H:”Verrattaessa normaaliin peruskouluun, tuntuuko Oppipaja mielekkäämmältä jutulta?”

”Täällä on paljon rennompaa ilmapiiriä et peruskouluissa on just tää et kaikki istuu, pitää olla hiljaa ja kuunnella tietyn aikaa ja tietyt asiat, mutta sillee täällä oli paljo rennompaa se. Et vaikka nyt olikin jotain kuuntelua ja tällasta niin silti se oli ihan eri asia kun täällä just kaikki lähti mukaan siihen pohtimiseen, mikä nyt ei onnistuiskaan ison luokan kanssa niin tota se ny ainakin oli iso muutos. Ja sit tota yleensä se et tuli tehtyä kaikkee kivaa mihin liittyi sit taas oppiminen et ei ollu sellasta hirveetä niinku koulussa oli suunnistaminen ja se oli ihan hirveetä mut täällä se oli sit enemmän sellasta kivaa” (Haastattelu 4)

Oppipajalla työskennellään ”luistavan työajan” menetelmällä – koulupäivä sijoittuu klo. 9-15 väliin, mutta varsinaista lukujärjestystä luokalla ei ole. Jokainen oppilas etenee opiskelussa yksilöllisesti, eli käytännössä on mahdollista että luokan kuusi oppilasta tekevät saman tunnin aikana kukin täysin eri oppiaineen tehtäviä. On myös mahdollista että oppilas tekee useamman päivän ajan samaa projektia tai oppiainetta. Oppipajan aikana oppilaan yksilölliset tarpeet ja lähettänyt koulu määrittävät opintojen sisällön:

” Oppilaille voi olla taustallaan lähettävän koulun yleisen, tehostetun tai erityisen tuen päätöksiä ja tukimuotoja. Riippumatta aiemmista tukimuodoista, tehdään jokaiselle Oppipajalaiselle oma oppimissuunnitelma, jonka toteutumista arvioidaan lukuvuoden aikana.” (Oppipajan opettaja)

Oppipajalla oppilas kohdataan pajapedagogiikan kautta, jonka peruspilareina ovat aiemmin tekstissä esitetyt yhteisöllisyys, myönteinen ajattelu, sosiaalinen vahvistaminen ja toiminnallisuus (Westman 2007, 27-31). Tätä ajattelutapaa käytetään Oppipajalla kaiken toiminnan lähtökohtana. Taidetyöpajalla, kuten myös

Oppipajalla, nuori nähdään energiapakkauksena joka odottaa tilaisuutta päästä purkamaan jännitteitään moninaiseen tekemiseen (mt. .29).

”Nuorille pyritään sanomaan et: ”hei, täällä ollaan tilanteessa kuin tilanteessa”. Mä ajattelen, että aika moni näistä nuorista on kokenut peruskoulunsa aikana jo paljon tuomitsemista ja epäonnistumisia. Oppipajalla tarjotaan mahdollisuus aloittaa uusi koulunkäynnin vaihe puhtaalta pöydältä.” (Oppipajan opettaja)

5.3 Aikuisen rooli Oppipajalla

Oppipajan toimintaa toteuttavien aikuisten roolia suhteessa toiminnan vaikuttavuuteen ei tule väheksyä. Oppipajalla opettajan rooli poikkeaa paljolti perinteisestä luokkaopetuksesta eikä se ole yksiselitteisesti määriteltävissä. Voidaan kenties puhua ”dynaamisesta opetuksesta tai –kasvatuksesta”, jossa aikuisen rooli vaihtelee tilanteesta riippuen läsnäolevan aikuisen, opettajan, ohjaajan, valmentajan ja/tai kasvattajan välillä.

H: ”Mikä rooli opettajalla on ryhmässä; kasvattaja, opettaja vai läsnä oleva aikuinen?”

”Kyllä mä rehellisesti oon sitä mieltä että kyllä tästä perinteisenä koettu opettajuus on aika kaukana, vaikka se onkin mun titteli. Näkisin, että Oppipajan opettajan tulee taipua noihin kaikkiin rooleihin.” (Oppipajan opettaja)

Oppipajan oppilaille ohjaavien aikuisten roolien määrittely vaihtelee yksilöittäin, mutta kokonaisuutta tarkasteltaessa opettaja ja läsnäolevat aikuiset koetaan yhtenä parhaista elementeistä Oppipajalla. Oppipajalla vetäjiä on yleensä vähintään kaksi, mutta esimerkiksi syksyllä 2017 oli Oppipajalla, itseni mukaan lukien, viisi aikuista ryhmän toiminnassa mukana. Suurin osa oppilaista kokee Oppipajan vastuuohjaajat opettajina, mutta osalle suhde on tätä syvempi - Henkilökunta koetaan enemmän

läsnäolevina aikuisina joiden kanssa on mahdollista rakentaa paljon monisyisempi ihmissuhde kuin perinteisen peruskoulun opettajien kanssa.

”Meidän opettaja on ainaki sellanen hirveen mukava ja tuntuu et hän on aidosti kiinnostunu siitä et mite meillä menee niinkö muuallaki ku koulussa ja hän sit haluu et me tehtäis kunnolla nää koulujututki kunnolla et tulis sillee hyvä tulevaisuus.”(Haastattelu 1)

”No ne on tosi mukavia ja tuntuu et ne ymmärtää ja tajuu paremmin kuin kaikki muut opettajat varmaan ehkä sen takia koska muissa kouluissa opettaja vaihtuu joka tunti nii sit näiden kanssa tutustuu paremmin ja pystyy puhumaan kaikista asioista.” (Haastattelu 7)

Haastatteluissa korostuu se, että oppilaat kokevat Oppipajalla olevien aikuisten olevan aidosti kiinnostuneita heidän asioistaan, hyvinvoinnistaan ja he kokevat tulleensa kuulluiksi sekä huomioiduiksi. Tämän mahdollistaa omalta osaltaan runsas aikuisten määrä ryhmässä. Tällä on suora vaikutus siihen, että verrattuna perinteiseen peruskouluun, Oppipajan aikuisilla on resursseja ja aikaa olla mukana nuorten toiminnassa sekä elämässä paljon kattavammin ja intensiivisemmin kuin perinteisen yläkoulun opettajalla. Oppipajan opettaja ja muu henkilöstö ovat merkittävässä roolissa nuorten elämässä siinäkin mielessä, kun ajatellaan sitä tosiasiaa, että he kohtaavat nuoren viisi tuntia päivässä, viitenä päivänä viikossa.

5.4 Toiminnan vaikutus yksilöön

Edellä mainitut ihmissuhteet ovat tärkeä osa Oppipajalla tehtävää työtä ja samalla tärkeä osa nuorten sosiaalista vahvistamista. Sosiaalinen vahvistaminen on ennaltaehkäisevää työtä ja se on määritelty myös Taidetyöpajan toiminnan yhdeksi peruspilariksi. Se on kokonaisvaltaista tukea joka näyttäytyy hyvinvoinnin edistämisenä. Samalla lisääntyy osaaminen, eli kyky yhdistellä olemassa olevia tietoja ja taitoja ja hyödyntää niitä uusien taitojen opettelussa. (Westman 2007, 27-31; Hämäläinen, Palo 2014, 46.)

Sosiaalisella vahvistamisella ja toimivalla aikuisen ja nuoren välisellä suhteella on ollut Oppipajan oppilaille suuri merkitys omien vahvuuksien ja identiteetin löytämisessä, mikä omalta osaltaan on myös ominaista murrosikäiselle (Dunderfelt & 2011, 78).

”Ja sit mä muistan sen et mä olin hirveen ujo et mä en oikein kenenkään kans kehannu jutella kun mä ekaa kertaa tulin tänne Oppipajalle tai Taidetyöpajalle. Mutta sitten jotenkin ajan mittaan musta tuli sellanen, että kaikki ei ees välttämättä jaksanu kuunnella mua että tuli vähän enemmän se oma persoona esille (...)Kaiken oppimisen ohella mulle on se sosialisoituminen ollu kova juttu et en mä uskaltanu ees yksin käydä koulussa syömässä tai mitään ja en uskaltanu puhua kellekkään et siinä tuli iso muutos.” (Haastattelu 4)

Yksi erinomainen esimerkki Oppipajalla ja Taidetyöpajalla tapahtuvasta voimaantumisesta on mahdollisuus päästä kokeilemaan Taidetyöpajan tarjoamien tilojen sekä harrastemahdollisuuksien avulla omia vahvuuksiaan ja tätä kautta saada onnistumisen kokemuksia. Oppipajan oppilaille tarjotaan jatkuvasti mahdollisuuksia osallistua Taidetyöpajan toimintaan ja tehdä omia projektejaan ja harrastuksiaan mikäli opinnot edistyvät ja ovat hyvällä pohjalla. Tämä ”porkkana” on myös omiaan motivoimaan oppilaita koulunkäyntiin ja opiskeluun.

Sit ku mä rupesin Oppipajan apuohjaajan kanssa hengaillee nii sit mä vähä niinku löysin itteni, rupesin soittaa kitaraa (...)Hän on ollu hyvin mun tukena tässä ja opettanu mut soittaa kitaraa ja tälle ja hyvät on ny sillee et täällä on jaksanu käydä...

Syksyllä oli vähä sillee et mää lintsasin mut sitte ku tuli se kiinnostus taas siihen musiikkiin nii se tuli just siinä talvella ku me tän apuohjaajan kanssa alettiin soittaa rumpuja. Sit se vaihtu siihen kitaraan nii ollaan opeteltu sitä ja se on motivoinu tosi paljon sitte ja sit mä tajusin, et en mä menetä mitään jos mä tuun tänne kouluun tai teen kunnolla tehtävät nii mitä mää siinä menetän et se hyötyhän siinä on” (Haastattelu 5)

5.5 Luokkakoko ja viihtyvyys

Oppipajalla työskennellään pienryhmässä. Monelle oppilaalle tämä osoittautui yhdeksi merkityksellisimmistä asioista Oppipajan toiminnassa. Ryhmän koko, joka on vuosien varrella vakiintunut kahdeksaan oppilaaseen, antaa Oppipajan henkilökunnalle mahdollisuuden tarjota oppilaille jatkuvaa tukea opinnoissa ja apua sekä huomiota tarvitsevan oppilaan tarpeisiin voidaan reagoida erittäin nopeasti.

”1: Sii se että tää on nii yksilöllistä tää oppiminen et se ku täällä on nii paljo vähemmän ihmisiäki, kun vanhassa koulussa tai normiluokassa ylipäättään. Et se että pystyy kattoon joka ikisen oppilaan yksilölliset tarpeet ja täällä on niin paljon enemmän opettajia per oppilas et sua pystytään auttamaan täällä tosi paljon paremmin (...) ”2: Tavallaan niinku se et täällä oli ne aikuiset ja sit yleensä se yks taitotiimiläinen vähintään et siinä on niinku 3 ns. opettajaa korkeintaan 8 oppilasta kohtaan (Ryhmähaastattelu 3)

”H: Tuntuko tällanen pienessä ryhmässä opiskelu enemmän sun jutulta?”

”Juuu. Ja toinen juttu on se että kun oppimisvaikeuksiakin on, ja on pienempi ryhmä nii opettaja kerkee aina niinku.. niinku nopeemmin sun luokse auttamaan kun sitte jos katotaan tollasta 25.hlö ryhmää.... Nii siinä menee se yks tunti ennen ku sä saat apua yhteen tehtävään.”
(Haastattelu 2)

Viittasin aiemmin tekstissä Helsingin yliopiston tekemään tutkimukseen, jossa luokkakokojen suhdetta oppilaiden osaamiseen on tutkittu kattavasti; liian suuri luokka nähdään usein syynä oppimistulosten laskuun jota luokkakoon pienentäminen parantaisi ja samalla oppilaat sitoutuisivat vahvemmin koulutyöhön. Tutkimusten perusteella luokkakoko ei kuitenkaan ole yhteydessä oppilaiden osaamiseen tai heidän oppimiseen ja kouluun liittyviin asenteisiinsa. (Helsingin Yliopisto 2016.) Tutkimuksen tulokset verrattuna Oppipajalla toteutettuihin haastatteluihin ovat siis ristiriidassa keskenään. Syyksi voidaan spekuloida sitä, ettei ko. tutkimus ollut

tutkinut alle 15 henkilön luokkia tai erityisluokkia, joissa oppilaat usein opiskelevat ennen Oppipajalle saapumistaan. Voidaan kuitenkin pohtia oppilaiden osaamisen, viihtyvyyden ja asenteiden välistä suhdetta ja olisi myös mielenkiintoista perehtyä Helsingin yliopiston tutkimusmetodeihin ja -tekniikoihin paremmin, jotta tutkimuksen tulokset voisi ymmärtää paremmin ja eroavaisuuksiin voitaisiin saada selkeyttä.

Luokkakoolle ja luokassa olevilla yksilöillä voidaan todeta olevan myös vaikutusta viihtyvyyteen Oppipajalla – Pienemmässä luokassa muihin ryhmäläisiin pääsee tutustumaan helpommin ja läheisempiä ihmissuhteita on mahdollista muodostaa. Tämä näkyy myös siinä, että osa oppilaista viettää aikaa keskenään vapaa-ajalla ja auttavat toisiaan toisiaan koulutehtävissä.

*”No siis on tässäki puolensa ja puolensa et ku miettii joitain näitä oppilaita mitä tässä luokassa on... Mut ehkä sinänsä parempi et meillä on parempi luokkahenki ku meitä on vähemmän ku niinku joutuu tulemaan toimeen kaikkien kanssa ku meitä on tässä näin vähän”
(Haastattelu 1)*

Tiina Lehtinen ja Ismo Lehtinen (2007, 13) esittävät omissa näkemyksissään ettei koulussa varsinaisesti kuulukaan viihtyä. Koulu esitetään sen sijaan oppilaiden ja opettajien työpaikkana jossa tehdään töitä. Tavoitteena on saada aikaan tehokasta oppimista edistävä ilmapiiri, josta ovat omalta osaltaan vastuussa kaikki, myös oppilaat. Ovatko kaikki ihmiset kuitenkin valmiita sitoutumaan tähän ideologiaan tai onko koulua syytä profiloida työpaikaksi näin varhaisessa vaiheessa nuoren elämää? Opetushallituksen opetusneuvos Anneli Rautiainen totesikin vuonna 2015, että kouluviihtyvyys vaikuttaa hyvin paljon oppilaan käsitykseen itsestään oppijana minkä taas voi yhdistää opiskelumotivaatioon ja haluun oppia. (Yle 2015.) Kouluviihtyvyyteen vaikuttaa olennaisesti oppimisympäristö, mutta toisena esimerkkinä mainittakoon opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus, jossa asetetaan yhdessä mielekkäitä suoritushaasteita oppilaille, joiden onnistumisen todennäköisyys on suuri. Tällöin tavoitteiden saavuttamisesta seuraa onnistumisen kokemuksia, joka on omiaan ruokkimaan omakohtaista, sisäsyntyistä motivaatiota oppia uusia asioita ja tähdätä vielä korkeampiin tavoitteisiin. (Hassinen, Marniemi 2004, 71.)

5.6 Luokkahenki

Kysyttäessä oppipajalaisilta heidän luokastaan, yleisin vastaus oli että ”kaikkien kanssa tuli toimeen”, mitä voidaan varmasti pitää edistysaskeleena kun huomioidaan oppilaiden vaikeat taustat entisessä koulussa ja yksityiselämässä. Murrosikäisten nuorten henkilökemiat eivät edes pienryhmässä aina osu kohdalleen, mistä johtuen luokassa on toisinaan huono olla. Huonon ryhmän aiheuttama oireilu ei välttämättä välity suoraan toimintaan, mutta haastatteluissa ongelma todettiin haastateltavien osalta huonoimmaksi elementiksi pohdittaessa Oppipajaa kokonaisuutena:

”Hyviä ja huonoja fiiliksiä tähä mennessä (...)huonot on sillee et toi luokka on ihan täyttä syöpää tai nuo luokkalaiset.”

”H: Mikä noissa luokkalaisissa sitten rassaa päällimmäisenä?”

” Musta noi on iha helvetin ärsyttäviä ja... en mää diggaa vaa ihmisinä niistä” (Haastattelu 5)

Verrattaessa Oppipajan ryhmänmuodostusprosessia Taidetyöpajan vastaavaan, korostuu sen merkitys suuresti johtuen Oppipajan pituudesta; kun Taidetyöpajalla pajaryhmät kestävät pisimmillään noin neljä kuukautta, opiskellaan Oppipajalla lähtökohtaisesti koko lukuvuosi, eli noin yhdeksän kuukautta samalla ryhmällä. Lisäksi Taidetyöpajan pajaryhmien ja Oppipajan tavoitteet sekä kohderyhmä eroavat toisistaan, joten ryhmänmuodostusprosessin suora vertailu tässä tilanteessa ei ole järkevää.

”Vaikka kyse on yksilöstä ja yksilön koulusuorituksesta, nii tää perustuu kuitenkin niin paljon ryhmässä olemiseen ja ryhmänä toimimiseen, että kyllä siinä väistämättä täytyy kyllä huomioida se nuoren kyky olla tässä ympäristössä ja olla osa tätä ryhmää. Mutta ei siis samassa mittakaavassa, mitä se Taidetyöpajalla pajaryhmien hakuprosessissa on. Siellä vielä enemmän mietitään sitä ryhmän muodostumista ja ryhmäprosessia. (Oppipajan opettaja)

Huolimatta ajoittain huonoksi todetusta henkilökemiasta ryhmien sisällä, Oppipajan kahdessa ryhmässä, joiden toimintaa pääsin tutkimkseni aikana havainnoimaan, ei esiintynyt näkyvää kiusaamista ryhmän sisällä ja luokkahenki koettiin yleisesti hyväksi. Kaikkien ryhmien kanssa näin ei kuitenkaan ole ollut:

”No ei mulla ainakaan omasta kokemuksesta oo ollu et ois menny mitenkää huonosti missään vaiheessa. Mut sitte oli näitä, et noi pojat just oli mitä oli, niin ne oli aika kovia arvostelevaan niin sitte oli nää kaks oppilasta joita ne jollain tasolla kiusas ja vittuili niille ja ärsytti niitä, et kyllähän siihen puututtiin tosi paljon mutta eihän ne osaa sitä lopettaa ku ne on vähä sellasia et ne näyttää kyllä sen jos ne ei tykkää jostain asiasta, et eivät osaa olla sivistyneesti vaan hiljaa... Että ne oli nyt sellasia mitkä eniten ärsytti”

”Kaikki tuli toimeen kyllä et vaikka oli niitä erimielisyyksiä ja tälle, nii tuli kuitenkin tosi hyvin toimeen. Ja tehtiin asioita yhdessä muttaa... en ny muista mut saatto olla että joitain syrjittiin mut niitäkin yritettiin ottaa mukaan. Veikkaan ettei Kalle kuitenkaan oikeen nauttinu tästä ajasta (Haastattelu 4)

Kiusaamiseen Oppipajalla, kuten Taidetyöpajallakin, on nollatoleranssi ja mahdollisiin kiusaamistilanteisiin puututaan. Koulukiusaaminen määritellään yleisesti toistuvana ja yleensä yhteen tiettyyn henkilöön kohdistuvana häirintänä tai häneen muuten negatiivisesti vaikuttavana toimintana. Häirinnän muoto voi olla fyysistä tai henkistä ja toisinaan erittäin huomaamatonta. Ongelmana on usein myös se, ettei kiusaaja välttämättä tajua kiusaavansa toista. Kiusaamisen vaikutukset yksilöön näkyvät itsetunnon rappeutumisena, masennuksena, yksinäisyytenä ja jopa psykosomaattisena oireiluna ja ne voivat heijastua pitkälle yksilön tulevaisuuteen. (Kaski & Nevalainen 2017, 6-22.)

Toistuvan kiusaamisen sanktiona voi olla palautus lähettävään kouluun tai muiden kiusaamista ehkäisevien toimenpiteiden välitön toimeenpano. Tällaiset tilanteet käsitellään Oppipajalla aina yksilöllisesti sekä tapauskohtaisesti. Vaihtoehtoisille

opetusjärjestelyille ole ollut tarvetta lopulta montaakaan kertaa. Oppilaiden välistä toimintaa ei kuitenkaan voida jatkuvasti valvoa eikä nuorilla ole välttämättä halua tai uskallusta kertoa opettajien valvonnan ulkopuolella esiintyneistä kiusaamistilanteista. En valitettavasti päässyt haastattelemaan näitä kiusatuiksi esitettyjä nuoria havainnointijaksoni aikana. Heidän näkökulmansa ja ajatuksensa Oppipajalla vietetystä ajasta olisi varmasti tuonut kiusaamisen ehkäisyn kannalta mielenkiintoisen näkökulman edellisessä lainauksessa viitatus kaltaisiin tapahtumiin.

5.7 Oppipajan jälkeen

Oppipajan keskeisin tavoite on mahdollistaa nuorille yhdeksännen luokan onnistunut suorittaminen ja peruskoulun päättötodistus. Tämä tavoite saavutetaan intensiivisen tuen ja joustavan perusopetuksen elementtien avulla. Kevääseen 2018 mennessä Oppipajalta on saanut päättötodistuksen 40 nuorta, mikäli nykyinen lukuvuosi menee suunnitelmien mukaan. Tavoitteena myös on, että jokaiselle Oppipajalaiselle saadaan järjestettyä toisen asteen koulutuspaikka. Oppilailla on edessään nivelvaihe, jossa pienryhmässä käydystä tuetusta perusopetuksesta siirrytään toisen asteen oppilaitoksiin, joissa Oppipajalla totutut käytänteet, ryhmäkoko ja aikataulut ovat poissa tai vaikeammin saavutettavissa.

”Siis ainut huono puoli mitä mä keksin tästä koulusta sillee nykyhetken kannalta et ku mä totuin siihe et täällä on nii yksilöllistä kaikki ja nyt ku mä oon amiksessa ja siellä on 40 muuta oppilasta samalla luokalla nii ei oookkaa enää niin kauheen yksilöllistä” (Ryhmähaastattelu 3)

Oppipajan muodollinen ote nuorista loppuu kun oppilas on saanut peruskoulun päättötodistuksen. Oppilas ja uusi oppilaitos ovat tämän jälkeen vastuussa toisen asteen opinnoista. Oppipaja kuitenkin huolehtii nivelvaiheen tiedonsiirrosta toiselle asteelle ja on mukana nuoren jatko-ohjauksessa hänen tarpeiden mukaan. Usein uudessa oppilaitoksessa ei ole mahdollista saada samanlaista tukea kuin Oppipajalla, mikä vaatii oppilaalta uudenlaisten toimintamallien ja opiskelutyylien sisäistämistä jotta koulussa ja opinnoissa pärjää. Tuttu ja turvallinen ympäristö sekä nuoren ja Oppipajan aikuisten välille muodostunut suhde houkuttelee usein Oppipajan entisiä oppilaita takaisin Taidetyöpajalle. Oppipajan entiset oppilaat

kokevat vierailut Oppipajan tuttuun ympäristöön pääasiallisesti mielekkäänä ja nostalgisena.

”H: Mikä sai tulemaan Oppipajalle takaisin käymään?”

”Noo.. vanhat paikat on yks minkä takia mä tykkään täällä pyöriä(...) Onhan niitä (Oppipajan aikuisia) mukava käydä välillä morjestamassa ja kattomassa mitä niille kuuluu täällä” (Haastattelu 2)

Oppipajalla vaikuttavat aikuiset ovat auttamassa ja neuvomassa nuorta toisen asteen opintojen kanssa tarvittaessa myös Oppipajalla vietetyn ajan jälkeen. Toiminnasta tekee tehokasta myös se, että osa Jyväskylän etsivän nuorisotyön toimistoista sijaitsee Oppipajan kanssa samassa rakennuksessa, joten jo ennen Oppipajalta pääsyä oppilaat saavat arvokasta tietoa tulevista haasteista. Yhteistyö etsivän nuorisotyön, Oppipajan ja toisen asteen oppilaitosten välillä on koettu tärkeäksi ja melko toimivaksi jotta oppilaitoksen vaihto olisi nuorelle mahdollisimman helppoa. Tämän ohella Oppipajan aikuiset ovat myös kiinnostuneita Oppipajalla olleiden nuorten elämästä ja asioista vaikkei muodollista velvollisuutta tähän olekaan.

”Meillä ei oo olemassa mitään asetuksia siitä että kuinka kauan niinku tulisi tai pitäisi seurata, mutta kyllähän näistä tyypeistä tulee meille niin tärkeitä jo luonnostaan tässä, että ilman muuta halutaan kuulla heistä niin pitkään kuin he vaan sen sallii.”

”Me ollaan ensimmäisenä ottamassa niitä tietoja yhteishausta ysin jälkeen että mistä se opiskelupaikka napsahtaa. Meillä monesti ensimmäiset kontaktit ysin jälkeen tapahtuu siinä parin viikon päästä, juhannuksen aikoihin, niin sillan tulevat jo tänne että ”apua, mitä mä nyt teen”. Samoten sitten elokuussa ennen kuin se amis tai lukio alkaa niin moni tulee pyörähtämään, että nonih, nyt se alkaa ja sinne on sitte mentävä.” (Oppipajan opettaja)

Nuorten oma-aloitteinen lähestyminen Oppipajan henkilöstöä kohtaan Oppipajan jälkeen kertoo toimivasta nuoren ja aikuisen välisestä suhteesta – Oppipajan aikana

nuorelle on syntynyt käsitys siitä, että Oppipajalla olevat aikuiset ovat kiinnostuneita heidän ajatuksistaan ja ymmärtävät heitä huomattavasti paremmin kuin moni muu heidän elämässään vaikuttava aikuinen.

6 ANALYSOINTI JA POHDINTA

Tässä osiossa tutkimusta pyrin kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmien mukaisesti ja tehtyjen haastattelujen ja havainnoinnin avulla todentamaan keskeisimmät asiat jotka tutkimuksessa ilmenivät, luomaan kokonaiskuvan Oppipajasta sekä antamaan vastauksen asettamilleni tutkimuskysymyksille synteiesien muodossa. Analysointi voidaan käsittää olellisten piirteiden vangitsemisena, yhteisten kokemusten tai merkitysten etsimisenä ja erilaisuuksien kuvauksena, kun taas synteiesit kokoavat yhteen tutkimuksen pääseikat ja muodostavat niistä selkeät vastaukset. Tulkinnan avulla tuodaan ilmi, tässä tapauksessa Oppipajasta ja sen oppilaista, jotain sellaista, mikä lisää ymmärrystä kyseessä olevasta aiheesta. (Hirsjärvi & Huttunen 1995, 179-180, 202; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 230.)

6.1 Ainutlaatuisuuden juuret

Pohdittaessa toiminnan ainutlaatuisuutta, tulee eteen väistämättä kysymys – miksei Oppipaja voisi toimia täysin samalla tavalla muualla? Ymmärtääksemme toiminnan ainutlaatuisuuden, täytyy erotella ne elementit, jotka sen saavat aikaan ja jotka ovat tärkeimpiä edellytyksiä toiminnan onnistumiseen. Tässä tapauksessa jaan onnistumisen kahteen elementtiin – Ihmisiin ja oppimisympäristöön.

Tutkimuksessa kerätyn aineiston perusteella Oppipajan oppilaille yksi merkittävin asia Oppipajalla olivat sitä toteuttavat aikuiset ja suhde heihin. Tämän suhteen onnistumisessa avainasemassa ovat toimintaa toteuttavat opettajat ja aikuiset. Nuorisotyöstä on sanottu usein, että sitä tehdään persoonalla. Jacob Morenon erotti rooliteoriassaan ihmiselle neljä laadullisesti erilaista roolia, joista opettajan esitettiin käyttävän lähtökohtaisesti ammatillista, eli sosiaalista roolia, mutta psykologisella roolilla, millä viitataan persoonaan, voidaan tuoda syvyyttä ja uusia elementtejä nuoren ja opettajan väliseen vuorovaikutukseen. Oman elementtinsä

vuorovaikutukseen nuoren kanssa tuo myös kokemus, tai niin sanottu ”hiljainen tieto”, joka voi myös vaikuttaa osapuolten väliseen vuorovaikutukseen. (Niemistö 1998, 90-91; Koskinen & Hautaluoma 2009, 9.) Tämän pohjalta voitaneen siis väittää, että onnistuneiden ihmissuhteiden taustalla Oppipajalla on ollut sekä opettajien ammattitaito että heidän oma persoonansa työntekijöinä ja ihmisinä. Tärkeäksi seikaksi nousi myös tarjolla olevan tuen määrä – Normaalissa peruskoulussa, jossa luokkakoko voi olla jopa kolminkertainen Oppipajan pienryhmään verrattuna, oppilaan on mahdotonta saada tukea opintoihinsa samassa suhteessa mitä Oppipajalla, puhumattakaan siitä että opettajilla olisi resursseja olla vastaavanlaisena tukena ja läsnäolevana aikuisena nuorelle kuin Oppipajan henkilökunta pystyy olemaan. Käytännön arjessa Oppipajalla on lähes aina yksi aikuinen valmiudessa auttamaan oppilaita koulutehtävissä.

Oppimisympäristö on toinen tärkeä tekijä Oppipajan toiminnassa. Oppipajan opettajan mukaan Taidetyöpajan lisäksi erityisesti Kansalaistoimintakeskus Mataran ja siinä toimiva Monikulttuurikeskus Gloria ovat antaneet monipuoliset puitteet opintojen toteutukselle esimerkiksi siellä järjestettävien valokuvanäyttelyiden yhteyteen, jolloin oppilaille annetaan tehtäväksi esimerkiksi tutustua valokuvien aihepiiriin tai haastatella näyttelyn esittelijää. Tapahtumiin osallistuminen mahdollistaa esimerkiksi äidinkielen, yhteiskuntaopin tai englannin kielen opiskelun toiminnan yhteydessä. (Oppipaja 2017.)

Tutkimuksessa oppilaille kaikkein tärkeintä oppimisympäristössä oli kuitenkin siinä vallitseva yhteisöllisyys – erityisesti Taidetyöpajan puolelta. Yhteisöllisyyttä on oppilaiden mielestä luonut kannustava ilmapiiri heitä kohtaan, hauskat kokemukset yhdessä Taidetyöpajan pajaryhmien kanssa, mahdollisuus toteuttaa itseään ja se tosiasia että heidät huomioidaan osaksi Taidetyöpajan väkeä. Taidetyöpajan toiminta ja henkilökunta tuovat paljon kaivattua raikkautta ja vastapainoa raskaalle koulutyölle. Lähes joka vuosi vähintään kahden Oppipajan oppilaan on tunnustettu hyötyvän erityisen paljon Taidetyöpajan tarjoamista aktiviteettimahdollisuuksista ja voimaannuttavasta ilmapiiristä (mt. 2017.)

”Ollaan niinku yhtä suurta perhettä (...) Mut niinku tää Taidetyöpajan henki oli sellanen. Et tavallaan uskon siihet et jos tää Oppipaja ei

olisi tässä Taidetyöpajan kyljessä niin tää ei ehkä ois semmonen, tiätkö mitä tarkoitan, sellanen samanlainen kuin se nyt on.” (Ryhmähastattelu 2)

Yhteisöllisyyden luomisessa on Taidetyöpajalla onnistuttu erittäin hyvin. Väitettä tukevat pajatoimintaan osallistuneet nuoret jotka ovat kuvanneet toimintaa mieltä avartavana, josta ihmiset ovat saaneet rohkeutta, työkaluja ja voimaa löytää omia vahvuuksiaan. Taidetyöpajalla olleet nuoret ovat kokeneet päässeensä monipuolisesti kokeilemaan ja löytämään vahvuuksiaan sekä uusia ja erilaisia aktiviteetteja rohkaistaan kokeilemaan, vaikkei jotain heti osaisikaan. Kannustavan ja rennon ilmapiirin on koettu johtavan uuden oppimiseen. (Voimalaitos 2013, 9.)

Miksi sitten yhteisöllisyys ja yhteenkuuluvuuden tunne on ihmisille, erityisesti nuorille, niin tärkeää? Ratkaisua kysymykseen voidaan lähteä etsimään tutkimalla nuorten tarvehierarkiaa – Ihmisten perustarpeet, kuten nälän tyydyttäminen sekä turvallisuuden tunteen saaminen, ovat läntisessä yhteiskunnassa täyttyneet ja ihmisten tarpeet kohdistuvatkin entistä enemmän ihmissuhteisiin ja muihin ihmisiin. Esimerkiksi hyväksytyksi tuleminen tunne nyky-yhteiskunnassa ei ole enää yhtä itsestäänselvyys kuin edellä mainitut perustarpeet. (Nyyti Ry 2016, 13-14.) Taidetyöpajalla ihmissuhteisiin liittyvät tarpeet pystytään tyydyttämään ja toiminta nähdään täten voimaannuttavana ja positiivisena. Nämä elementit ovat välittömästi läsnä myös Oppipajan toiminnassa ja toimintaympäristössä, jolloin Oppipajan oppilaat ovat myös samojen yhteisöllisyyttä ja sosiaalista vahvistamista luovien elementtien vaikutuksen alaisena. Oppipajan koko ja nopea reagointikyky mahdollistaa ihmisten erilaisten tarpeiden tunnistamisen ja niiden mahdollisuuksien mukaisen tyydyttämisen.

Tutkimuksen perusteella usealle Oppipajalla opiskelevalle nuorelle vapaus on myös tärkeä osa Oppipajalla olevaa kokonaisuutta. Murrosikä on nuorelle rajojen kokeilua, itsensä löytämistä, itsenäistymistä sekä tutusta ja turvallisesta irrottautumisesta (Nurmiranta ym. 2009). Oppipajalla nuori saa mahdollisuuden vaikuttaa oman koulutyönsä etenemiseen huomattavasti vapaammin kuin perinteisessä peruskoulussa. Vapaus valita jonain päivänä opiskeltavan aine lukujärjestyksen sijaan tai vapaus pitää taukoja melko vapaasti opiskelun lomassa määriteltyjen

välituntien sijaan ovat nuorelle uusia elementtejä mitä he eivät välttämättä ole aiemmin elämässään kokeneet.

On mahdollista, että Oppipajan kaltainen toiminta olisi mahdollista toteuttaa muualla Suomessa, mutta täysin samanlaista konseptista ei saa. Vaikka vastaavalla toiminnalla olisi samat tavoitteet ja toimintaperiaate kuin Oppipajalla, olisi toiminta erinäköistä johtuen sitä toteuttavista ihmisistä ja toimintaympäristöstä. Tällä on myös oma välitön vaikutuksensa tämän tutkimuksen reliaaбелиukseen. Ei tule sulkea pois sitä mahdollisuutta että Oppipajan toiminta onnistuisi jossain toisessa ympäristössä paljon paremmin kuin nykyinen toteutus, mutta tätä on erittäin vaikeaa ennustaa sillä toiminnan positiiviset elementit kumpuavat pääasiallisesti ihmisten välisestä vuorovaikutuksesta.

6.2 Muutos ikäryhmien välillä

Verrattaessa haastateltavien eri vaiheita Oppipajan kulkukaassa (ennen, nyt, jälkeen), voidaan todeta että kokemus Oppipajan positiivisista vaikutuksista on nousujohteinen. Haastateltavat, jotka olivat haastatteluhetkellä Oppipajan loppusuoralla, eivät välttämättä olleet täysin tunnistaneet hyötyjä joita ovat Oppipajalta saaneet ja tähtäimessä oli lähinnä peruskoulun päättötodistuksen saaminen ja sen mahdollistama vapaus. Juuri Oppipajan aloittaneilla nuorilla oli puolestaan Oppipajan suhteen tunnistettavissa niin sanottu ”kuherruskuukausi” jolloin toimintaa yleensä ihannoidaan ja tarkastellaan melko kriittittävästi. Kokonaisuutena kaikissa tutkimukseen tehdyissä haastatteluissa keskiöön nousivat kuitenkin Oppipajan positiiviset elementit, mitä voidaan pitää omalta osaltaan toiminnan onnistumisen merkinä. Oppipajan aikaisemmin käyneet oppilaat lähes poikkeuksetta ylistivät Oppipajan menetelmiä ja kertoivat etteivät omasta mielestään olisi saaneet peruskoulun päättötodistusta ilman Oppipajan osallisuutta asiaan. Jää selvittämättä, onko kyseessä ilmiö, jossa ”aika kultaa muistot”, onko kyseessä enemmänkin nuoren psykologisen kehityskaaren ja nuoren ajattelun kehittyminen, vai onko kyseessä aidosti Oppipajalla tehtyjen toimenpiteiden summa. Voidaan kenties puhua edellä mainittujen tekijöiden ja yksilön omien voimavarojen summasta jonka tuloksena on ollut voimaantumisen, ryhdistäytyminen ja lopussa peruskoulun hyväksytyt suorittaminen. Toiminnasta etääntyminen ja sen ulkopuolinen tarkastelu

aiheutti todennäköisesti myös sen että juuri näillä oppilailla oli eniten kriittistä ajattelua ja mielipiteitä Oppipajaa kohtaan.

6.3 Esille noussut kritiikki

Eniten kritiikkiä saanut asia Oppipajalla oli itse Oppipajan ryhmä ja ryhmähenki. Osalle Oppipajan oppilaista oli erittäin haastavaa työskennellä ryhmässä olevien muiden yksilöiden kanssa ja tämä oireilu oli havainnointijakson aikana myös omiaan ruokkimaan huonoa ilmapiiriä ryhmässä. Yksittäisen ryhmän kohdalla kritiikkiä on saanut myös ryhmän sukupuolijakauma. Tässä viitataan tilanteeseen jolloin ryhmässä oli kaksi tyttöä ja neljä poikaa. Oireilu huonosta ryhmähengestä ei kuitenkaan ollut eskaloitunut kiusaamiseksi niissä ryhmissä joita olin havainnoimassa. Koulukiusaamista on kuitenkin esiintynyt Oppipajan historiassa mutta tämän vaikutukset osallisina olleisiin yksilöihin jäävät tässä tutkimuksessa selvittämättä. Kun otetaan huomioon että osa oppilaista on siirtynyt Oppipajalle juuri koulukiusaamisen seurauksena on Oppipajan ympäristö heille erittäin tulehdusherkkä mikäli kiusaamista alkaa lopulta esiintymään.

Kuten haastatteluiden purussa jo todettiin, Oppipajalla ryhmäprosessiin ja ryhmän muodostamiseen ei pystytä vaikuttamaan samalla tavalla kuin Taidetyöpajalla (Oppipaja 2017). Kun ryhmää ei pystytä muodostamaan ryhmädynamiikaltaan tasapainoiseksi ja toimivaksi ryhmäksi, muuttuvat yllä mainitun kaltaiset ongelmat todennäköisemmiksi. Ryhmädynamiikka syntyy ryhmään kuuluvien jäsenten välisestä vuorovaikutuksesta ja kommunikaatiosta. Kun ryhmän jäsenet ovat ryhmädynamiikan ansiosta vuorovaikutuksessa keskenään, on yksilöllä mahdollisuus vaikuttaa koko ryhmän toimintaan ja toisinpäin – positiivisesti tai negatiivisesti. Yksilöiden välisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavat paitsi yksilöiden persoonat, mutta myös heidän tapakulttuurinsa, norminsa ja odotuksensa. Kitkaa aiheuttaa myös se, etteivät luokkatoverit ole nuoren itsensä valitsemia, kuten hänen muut ystävyssuhteensa ja yhteisönsä, vaan ryhmän jäsenet ovat hänelle annettuja. (Kopakkala 2011, 37; Salovaara & Honkonen 2011, 43 - 45.)

Ennen Oppipajalle pääsyä järjestetään toki haastattelu, jossa päästään arvioimaan nuoren kyky toimia ryhmässä ja Oppipajalla, mutta aloitteen siirtymisestä on

tutkimushaastattelujen perusteella lähes poikkeuksetta tehnyt lähettävässä koulussa opinto-ohjaaja, kuraattori tai vaastaava henkilö joka arvioi oppilaan tarpeen tuetulle perusopetukselle tai tässä tapauksessa Oppipajalle. Lähettäviä kouluja on joka lukuvuosi useita ja tällä on oma vaikutuksensa ryhmän muodostuksessa (Salovaara & Honkonen 2011, 46). Näistä yksilöistä jää Oppipajan tehtäväksi rakentaa ryhmä ja kun huomioidaan oppilaiden aiemmat kokemukset koulusta, koulumenestys ja muut yksityiselämään liittyvät ongelmat, ei mahdollisuutta ryhmädynamiikaltaan hyvän ryhmän muodostamiseen lopulta paljoakaan ole, vaikka hakijoita Oppipajalle on usein enemmän kuin sinne pääsijöitä. Kokonaisvaltaisen yhteistyön parantaminen kaikkien ryhmänmuodostuksessa mukana olevien tahojen kesken saattaisi edistää tämän hypoteettisen ongelman ratkaisua, mutta jää selvittämättä onko tämän kaltainen yhteistyö mahdollista tai järkevää ja edistääkö se kokonaisuutta lopulta merkittävästi.

Toinen esille noussut ongelma koskee mielenkiintoisella tavalla Oppipajan toisaalta myös parhaaksi elementiksi noussutta asiaa – yksilöllisen tuen määrää. Tämä ongelma nousi esiin erityisesti niillä oppilailla, jotka olivat käyneet Oppipajan yli vuosi sitten. Ongelma liittyy nivelvaiheeseen jossa oppilas siirtyy Oppipajalta uuteen oppilaitokseen ja Oppipajalla esiintyvät vapaudet, yksilöllinen tuki ja rentous muuttuvat merkittävästi. Tässä tilanteessa haastateltavat kokivat etteivät he olleet valmistautuneet tai heillä ei ollut kylliksi valmiuksia niin suureen muutokseen ja vanhoista totutuista käytänteistä irrottautuminen oli erityisen raskasta. Olettaessa huomioon että kaikki haastattelemani Oppipajan oppilaat olivat tai tähtäsivät tulevaisuudessa ammatilliseen koulutukseen, voidaan pohtia antaako Oppipaja tarpeeksi valmiuksia tulevaisuudessa siintävään työelämään ja onko 2-asteen oppilaitosten antama tuki Oppipajalta saapuille oppilaille riittävää. Oppipajan keskeinen tavoite on saada oppilaalle peruskoulun päättötodistus mutta onko sillä arvoa jos oppilaalta puuttuvat tulevaisuudessa vaadittavat työelämätaidot joihin sisältyy esimerkiksi tiukkojen työaikojen noudattaminen?

Vaa`alle on syytä asettaa peruskoulun päättötodistuksen painoarvo ja verrata tätä 2-asteen koulussa tarvittaviin valmiuksiin sekä työelämätaitoihin – millä näistä on pitkällä aikavälillä suurin merkitys yksilön tulevaisuuteen? Nyky-yhteiskunnassa on tehty erittäin vaikeaksi edetä 2-asteen opintoihin tai työelämään ilman peruskoulun

päättötodistusta. Tästä syystä peruskoulujärjestelmä pyrkii kaikin keinoin saamaan nuoren suorittamaan peruskoulun hyväksytysti ja oppivelvollisuuden määrittämässä ajassa. Nuoren mahdollisuudet suorittaa peruskoulu vaikeutuvat huomattavasti mikäli hän ylittää oppivelvollisuusiän. Nuori saattaa myös joutua syrjäytymisriskin alle kun muut peruskoulun ikätoverit etenevät koulutuksessa kohti työelämää ja muita haasteita samalla kun hän itse on juuttunut yhteiskunnassa paikalleen peruskoulun päättötodistuksen puuttumisen vuoksi. Mahdollisuuksia suorittaa peruskoulun oppimäärä myöhemmin on rajallisesti ja se vaatii ihmiseltä usein suuren määrän sitoutumista ja motivaatiota. Esimerkkeinä tällaisesta toiminnasta mainittakoon Ysiplus-paja, joka sijaitsee Oppipajan tavoin Taidetyöpajan yhteydessä, sekä Nettiperuskoulu jonka kohderyhmänä ovat oppivelvollisuusiän ylittäneet ihmiset.

Peruskoulun päättötodistus toimii siis väylänä tulevaisuuteen eikä sen merkitystä tule väheksyä. On nuoresta itsestään kiinni kuinka hyvin hän ymmärtää tämän ja sitoutuu koulun käyntiin. Mikäli nuorella ei ole peruskoulun päättövaiheessa tiedossa ammattia tai uraa jota hän tulevaisuudessa haluaa toteuttaa, voi hänellä olla myös vaikeuksia perustella päättötodistuksen tärkeyttä itselleen. Oppipajalla kuitenkin katsotaan tulevaisuuteen ja halutaan että nuorella on tasavertaiset mahdollisuudet edetä haluamaansa koulutukseen tai työhön sillä edellytyksellä että peruskoulu on suoritettu.

Onko siis syytä asettaa Oppipajan keskeisen tavoitteen eli peruskoulun suorittamisen rinnalle työelämätaitoihin ja 2-asteen oppilaitoksien opintoihin valmentavia painotuksia? Käytännön toteutuksessa tämä olisi kenties mahdotonta johtuen Oppipajan tämän hetkisistä resursseista, käytettävissä olevasta ajasta sekä oppilaiden yksilöllisistä opintosuunnitelmista. Painetta ongelman ratkaisuun onkin enemmän annettava oppilaiden tuleville oppilaitoksille ja heidän arjessaan muuten mukana oleville toimijoille ja tahoille jotta nuori saisi tarvitsemansa tuen.

6.4 Yhteenveto

Oppipaja on kokonaisuutena koettu hyvänä ja tehokkaana paikkana opiskella haastateltavien toimesta. Oppipajalaiset ovat kokeneet mielekkäimpinä elementteinä pienryhmän, joustavan opetustahdin ja Oppipajalla sekä Taidetyöpajalla olevat

aikuiset ja heidän otteensa opetus- ja ryhmätoimintaan. Perusteltu toiminta ja toiminnan tavoitteellisuus on myös toiminut motivaattorina oppilaille. Taidetyöpajan ja Mataran keskuksen välitön läheisyys antaa opetukseen ja tekemällä oppimiseen valtavan määrän mahdollisuuksia ja osalle oppilaista Taidetyöpajalla koettu yhteisöllisyys ja mahdollisuus toteuttaa itseään on koettu voimaannuttavana ja erittäin tärkeänä osana koulunkäyntiä ja voimaantumista.

Kolmea eri kohderyhmää tarkasteltaessa voidaan todeta arvostuksen Oppipajalta saatuja kokemuksia ja taitoja kohtaan kasvavan sitä myöten mitä kauemmin Oppipajalla olosta on. Tämä johtune siitä että toiminnasta saadut eväät ja taidot on tunnustettu ja todettu toimiviksi myöhemmässä elämässä. Taustalla on todennäköisesti myös nuorten henkinen ja psykologinen kasvu mikä mahdollistaa toiminnan tarkastelun uusista näkökulmista ja sitä voidaan verrata omiin ja kavereiden jakamiin kokemuksiin perinteisestä peruskoulusta. Kritiikkiä Oppipaja saa lähinnä luokan huonosta yhteishengestä vuosikurssista riippumatta sekä nivelvaiheen tuen puutteesta Oppipajalta poistuttaessa. Syitä näihin ongelmiin voidaan etsiä ryhmänmuodostuksesta ja jatko-opinnoissa oppilaiden runsaasta tuen tarpeesta verrattuna 2-asteen oppilaitosten mahdollisuuksiin tarjota sitä riittävästi.

Kootusti voidaan todeta tämän tutkimuksen vastaavan sen alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin: Tutkimus antaa realistisen kuvan Oppipajalla opiskelleiden oppilaiden kokemuksista osana toimintaa. Tutkimus myös kuvailee Oppipajan ja Taidetyöpajan välistä yhteistyötä ja löytää sieltä ainutlaatuisuuden elementtejä, joista on koettu olevan hyötyä toiminnassa. Tutkimuksesta saadaan myös hyvä kuva siitä, miten Oppipajalta valmistuneet oppilaat kehittyvät henkisesti toiminnan jälkeen ja kykenevätkypsään ja arvokkaaseen arviointityöhön etenkin toiminnan jälkeen.

Kuinka sitten tiivistää tutkimuksen viimeisillä sivuilla Oppipajan kokonaisuus muutamaan lauseeseen? Tätä kysymystä pohdin läpi tutkimusprosessin noin kuuden kuukauden ajan vain todetakseni etten itse pystynyt muokkaamaan sitä sanoiksi. Sen sijaan satuin sattumanvaraisesti kysymään eräiltä entisiltä Oppipajan oppilailta että miten he kuvailisivat Oppipajan muutamalla sanalla. Vastaus tuli eräältä oppilaalta kuin apteekin hyllyltä:

*”Oppipaja tarjoo vähän niinku avaimet tulevaisuuteen.Tää avaa niin paljon mahdollisuuksia niille nuorille jotka tänne pääsee mut se riippuu tosi paljon susta itestäs miten niistä tilaisuuksista osaa ottaa kiinni”
(Eräs oppilas karonkassa)*

Mitäpä siihen lisäämään.

6.5 Reliaabelius ja validius

Reliaabelius, joka tunnetaan myös reliabiliteettina, tarkoittaa tutkimuksen luotettavuutta ja toistettavuutta (Hirsjärvi, ym. 2014, 231; Kananen 2015, 343). Teoriassa tämän tutkimuksen reliaabelius todettiin jo tutkimusta tehdessä kun tutkimushaastatteluisa käytettiin ydinkysymyksiltään samaa haastattelurunkoa kolmelle erilliselle kohderyhmälle. Kohderyhmien ainoana eroavaisuutena voidaan pitää aikamääreellistä näkökulmaa josta he tarkastelevat tutkittavaa asiaa ja tällä voidaan todeta olevan vaikutusta tutkimustuloksiin. Tutkimus on varmasti mahdollista toistaa myös muissa pajakouluissa jotka toteuttavat Oppipajan kaltaisia tavoitteita, mutta vastaavien tutkimustulosten ennustaminen on vaikeaa johtuen jokaista pajakouluja ympäröivistä yksilöllisistä elementeistä ja ihmisistä.

Validius tai validiteetti tarkoittaa käytettyjen tutkimusmenetelmien kykyä mitata sitä, mitä on tarkoitus mitata. Toisin sanoen se todentaa että tutkimuksessa tutkitaan oikeita asioita (Hirsjärvi ym. 2014, 231; Kananen 2015, 343). Tutkimuksessa käytettyjen haastattelujen vilpittömyyttä ja todenmukaisuutta on vaikeaa arvioida. Tulkinta jääkin haastattelutilanteissa tehtyihin havaintoihin kuten äänenpainoihin ja vastausnopeuteen. Haastattelujen äänitys antoikin epäselvissä tilanteissa mahdollisuuden palata itse haastattelutilanteeseen ja tarkastella, oliko annettu vastaus esimerkiksi harkittu, vilpittönnä vai tuulesta temmattu. Näissäkin tilanteissa tulkinta jää yksin tutkijan vastuulle. On myös mahdollista että havainnointijakson aikana joistain tilanteista ja käyttäytymisestä ryhmänjäsenten välillä on tehty vääränlaisia tulkintoja siksi ettei tutkittavan ryhmän tapakulttuuria tiedetty. Oman haasteensa osalle haastateltavista asetti myös se että Oppipajalla olosta oli kulunut useita vuosia eikä tarkkoja yksityiskohtia tapahtumista enää muistettu.

7 TUTKIMUKSEN ULKOPUOLINEN TARKASTELU

Tässä kappaleessa perehdytään tarkastelemaan tutkimusta kokonaisuutena ja arvioidaan sen merkitystä osana Oppipajan tulevaisuutta tutkimuksen tilaajan toimesta. Muistelen myös tämän opinnäytetyön tekemiseen kulunutta aikaa opiskelijana ja sen herättämiä ajatuksia ja oivalluksia.

7.1 Tilaajan arvio ja tutkimuksen hyödynnettävyys

Työn tilaajan arviointia varten järjestimme itseni ja tilaajan välisen palautekeskustelun marraskuun alussa Oppipajalla. Tilaisuuteen osallistuivat itseni lisäksi työntekijät jotka ovat olleet Oppipajan toiminnassa eniten mukana viime vuosina. Tilaisuudessa kävimme läpi opinnäytetyön kokonaisuudessaan ja arvioimme sen onnistumista. Keskustelussa käytiin läpi työn rakenteen, Oppipajan kuvauksen ja tutkimushaastatteluista saatujen tulosten onnistuminen. Tapaamisessa tilaajalla oli myös mahdollisuus osoittaa mahdolliset asiavirheet työssä ja ehdottaa myös lisäyksiä sisältöön. Palautekeskustelun perusteella tilaaja oli erityisen tyytyväinen työhön ja arvostaa sen tuottamaa näkyvyyttä toiminnasta:

”Tämä opinnäytetyö on ensimmäinen laatuaan, jossa keskitytään kuvaamaan Oppipajan arkea ja toimintamalliemme merkitystä peruskoulun pudokkuusriskissä kamppailevan nuoren elämässä. Jos Oppipaja vakiintuu osaksi kaupungin perusopetuspalveluita, meillä on paremmat mahdollisuudet päästä mallintamaan toimintaamme ja verkostoitua myös valtakunnan tasolla. Tämä opinnäytetyö on rohkea ja merkittävä aloite toimintamme näkyvyyden laajentamisessa. On tärkeää, että nuorten oma ääni saadaan kuuluviin ja näkyville.”

Tilaaja pitää opinnäytetyötä siis hyvänä avauksena Oppipajaa koskevassa tutkimustyössä ja arvostaa opinnäytetyön luomaa pohjaa, jolle tulevaisuuden tutkimustyö voidaan rakentaa. Tilaaja esittääkin palautteessaan mahdollisia jatkotutkimusaiheita:

”Matilaisen tekemä työ antaa hyvän pohjan myös jatkotutkimusaiheille. Olisi mielenkiintoista selvittää esimerkiksi laadullisen pitkittäistutkimuksen keinoin vanhojen oppipajalaisten matkaa seuraavien viiden vuoden ajan. Yhtäläillä merkittävää olisi kuulla myös huoltajien, lähettävien peruskoulujen, lastensuojelun ja toisen asteen edustajien kokemuksia Oppipajasta.”

Jatkotutkimuspohjan ohella opinnäytetyötä tullaan todennäköisesti hyödyntämään myös Oppipajan ”markkinoinnissa” ja toimintamallin esille tuomisessa. Toiminnan perustelu kirjoitetun tutkimustiedon ja kokemuspohjaisen kuvauksen muodossa helpottaa huomattavasti toimintamallin jakamista ulospäin muille toimijoille ja täten lisää toiminnan näkyvyyttä ja tunnettavuutta.

7.2 Jatkotutkimusaiheet

Pajakouluista ja niiden toiminnasta on tehty melko vähän tieteellisiä tutkimuksia ja Oppipajan kaltaisia toimijoita olisikin syytä tutkia syväluotaavammin jotta vastaavien toimijoiden luoma polku vaihtoehtoiselle peruskoululle voisi jatkua ja kehittyä. Tutkimusta itse Oppipajasta on mahdollista laajentaa lukuisiin eri suuntiin kuten tilaajakin palautteessaan toteaa. Tämä tutkimus painottui Oppipajan oppilaiden kokemuspohjaisen tiedon analysointiin jolloin Oppipajan kulisseissa pyörivä taustatoiminta jäi vähemmälle tarkastelulle. Tutkimusaihetta rajatessani jäi pois esimerkiksi Oppipajan ja oppilaiden huoltajien, nuorisokotien ja oppilaat lähettävän peruskoulun välisen yhteistyön ja sen merkityksen toiminnan onnistumiselle. JOPO-toiminnassa vastaavanlaisia tutkimuksia esimerkiksi koulun ja huoltajien välisestä yhteistyöstä on tehty ja se on yleisesti todettu merkityksellisiksi ja tärkeäksi mutta käytännön toteutukseltaan vajavaiseksi (Arponen 2012). Pajakoulutoiminnasta vastaavan kaltaista tieteellistä tutkimusta ei tiettävästi ole tehty ollenkaan. Koenkin että olisi erittäin tärkeää Oppipajan mallintamisen, kokonaisuuden ymmärtämisen ja toiminnan kehittämisen kannalta tutkia aihetta laajemmin.

Oppipajan kritiikissä esille nostamaani yhteistyötä eri viranomaisten ja Oppipajan toimintaan linkittyvien tahojen välillä olisi myös syytä mitata ja tarkastella lähemmin. Mitkä ovat ulkopuolisten toimijoiden kokemukset ja näkemykset Oppipajan toiminnasta, kuinka yhteistyötä voitaisiin parantaa ja mitenkä tämä edistäisi ryhmänmuodostusprosessia ja tätä kautta luokkahenkeä Oppipajalla? Lauri Myllylä (2017, 78) on tutkinut Oppipajan ryhmädynamiikkaa omassa gradussaan ja tunnustaa omien havaintojeni tavoin ryhmädynamiikkaa ajavien motiivien ja syiden ymmärtämisen haastavaksi tilanteessa jossa ryhmän sisäisiä voimasuhteita ja

historiaa ei täysin tunneta. Ryhmädynamiikan tutkiminen ja ymmärtäminen Oppipajalla vaatisikin kenties koko lukuvuoden kestävä tutkimuksen jotta ryhmän toimintaan päästäisiin sisälle heti Oppipajalle hakeuduttaessa ja ryhmädynamiikkaan vaikuttavat tekijät voitaisiin paremmin tunnistaa ja ymmärtää.

Olisi myös mielenkiintoista koostaa yhteenveto siitä, miten Oppipajalla olleiden oppilaiden tuki jatkuu 2-asteen oppilaitoksissa ja yksityiselämässä. Pystyttäisiinkö eri oppilaitosten toteuttamista tukitoimista luomaan yhteenveto jonka perusteella Oppipajalla pystyttäisiin valmentamaan oppilaita tulevien tukitoimien suuntaan ja auttaa heitä valmistautumaan tulevaan. Tutkimuksesta saatava tieto voisi olla myös kaksisuuntaista – 2-asteen oppilaitokset saisivat lisää tietoa Oppipajalla käytettävistä tukitoimista ja tämän tiedon avulla nuoren nivelvaihetta voitaisiin sulavoittaa ja hänen oppimistyyliin vastata uudessa oppilaitoksessa. Tässäkin korostuu jälleen eri oppilaitosten välinen viestintä ja yhteistyö jotta nuoren kannalta paras mahdollinen lopputulos voidaan saavuttaa.

7.3 Tekijän arvio

Ylivoimaisesti ammattikorkeakoulu-urani pisimmän yksittäisen työn itsearviointi on yllättävän haastava prosessi. Matkan varrelle mahtuu paljon oppimista, oivalluksia, turhautumista ja erehdyksiä joista kaikista on ollut lopulta hyötyä ammattilaiseksi kehittämisessä. Voin ainakin sanoa, että tiedän tutkimuksen teosta paljon enemmän nyt kuin tiesin sitä aloittaessani.

Tutkimuksen työstäminen eteni mielestäni melko luonnollisesti. Työstäminen alkoi tietoperustan keräämisellä kirjallisuudesta ja Oppipajalla jo ennestään olevasta kirjallisesta materiaalista. Kun varmistui, että voin tehdä opinnäytetyöni Oppipajalle, aloin muodostamaan aiheen ympärille teoriapohjaa ja käsitteistöä, jonka koin olevan relevanttia tutkimusaiheelle. Tämän jälkeen aloin työstämään selkeämpää strategiaa, jolla tutkimuskysymyksiin saataisiin vastaus perustelluimmalla mahdollisella tavalla. Toimintastrategian luonnin jälkeen oli itse kenttätyön aika ja materiaalin kerääminen tätä kautta. Lopuksi kävin kaiken kokoon kerätyn materiaalin läpi ja analysoin saadut tulokset.

Tutkimusta tehdessäni huomasin itselläni puutteita etenkin haastattelurungon muodostamisessa ja itse haastattelujen tekemisen teoriapuolen tuntemuksessa. Tähän on syynä varmastikin se, etten ehtinyt perehtyä aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ennen haastattelujen tekovaihetta, vaan luotin aikaisemmissa kouluprojekteissa saamiini kokemuksiin ja oletuksiin. En sinänsä koe, että haastattelutilanteet niissä käytettyine tekniikoineen olisivat menneet huonosti. Sen sijaan olisin voinut perehtyä haastattelurunkoon rakentamalla sen palvelemaan paremmin käsiteltäviä tutkimuskysymyksiä, jolloin haastatteluista olisi saatu enemmän relevanttia materiaalia.

Toinen itseäni vaivaamaan jäänyt seikka on työn keskeneräisyys – Aihepiiristä jäi paljon seikkoja ja yksityiskohtia kuvailematta jotka on jatkotutkimusaiheissa esitelty. On vaikeaa tunnustaa se, että tutkimus voi toisinaan jäädäkin kesken ja omaan työpanokseen ja tutkimuksen keskeneräisyyteen pitää olla tyytyväinen. Kenties tässä ollaankin tutkimustyön ytimessä – Tutkimus vaatii aikaa, uusia näkökulmia ja monia eri tutkijoita, jotta materiaaliin saadaan uusia ja tuoreita näkökulmia ja kehitystä toimintaan voidaan kehittää.

Uskon selviytyneeni opinnäytetyön teosta suhteellisen helposti. Tähän on vaikuttanut omalta osaltaan itseni ja tilaajan välisen yhteistyön ja yhteydenpidon helppous – Koen saaneeni paljon tukea ja neuvoja tilaajan puolelta läpi koko opinnäytetyöprosessin ja uskon myös henkilökohtaisen työhistoriani Taidetyöpajalla helpottaneen yhteistyötä. Paikkaan, jonka toimintakulttuurin tuntee, on helppo mennä työskentelemään varsinkin kun tutkittavan aiheen tuntee ainakin perusteiden tasolla. Toinen selvästi helpotusta tuonut seikka on ollut päällekkäisyyksien puuttuminen opinnäytetyötä tehdessä. Sain suoritettua viimeiset varsinaiset opintoni ammattikorkeakoulussa juuri niihin aikoihin, kun minun oli määrä aloittaa opinnäytetyöni tekeminen, joten minulla ei ollut esimerkiksi työharjoittelua tai päällekkäisiä opintoja tänä aikana. Tämä mahdollisti täysipäiväisen perehtymisen opinnäytetyön työstämiseen.

Vapaudesta tehdä opinnäytetyötä melko vapaalla aikataululla on seurannut oman toiminnan ja voimavarojen organisoimisen ja aikataulutuksen opettelu, mikä mielestäni on yksi isoin tämän prosessin aikana saamiani henkilökohtaisia oppeja. Vaikka

tämän taidon alkeita olenkin opetellut läpi koko korkeakoulun, oli opinnäytetyö kokonaan uudenlainen projekti, jossa vastuu työn tekemisestä oli muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kokonaan minulla. Uskon tällä taidolla olevan myös paljon hyviä vaikutuksia tulevaisuuden työelämässä.

Kokonaisuudessaan olen melko tyytyväinen opinnäytetyöhöni ja se on mielestäni samalla tasolla osaamiseni kanssa.

7.4 Loppusanat

Oppipajan tulevaisuus on toistaiseksi hämärän peitossa – Ei voida sanoa varmaksi jatkuuko toiminta tulevaisuudessa vai ei. Tällä opinnäytetyöllä on toivottavasti vaikutusta toiminnan jatkumisen säilyttämiseksi. Tulevaisuudesta huolimatta koen arvokkaaksi sen, että Oppipajan kaltaisten toimijoiden toimintaa dokumentoidaan ja taltioidaan, jotta tulevaisuudessa toiminta voitaisiin herättää uudelleen henkiin uudessa ja ehostetussa muodossa. Saaduista tiedoista on myös hyötyä mikäli Oppipajoja haluttaisiin viedä uusiin toimintaympäristöihin ja kuntiin.

Kysyntää Oppipajalle varmasti olisi. Oma vaikutuksensa on myös peruskouluilla ja heidän valmiuksillaan ja resursseillaan ratkoa ja ennaltaehkäistä oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia. Ongelmat nuorten koulunkäynnissä eivät tuskin koskaan tule katoamaan – Ne vain muuttavat muotoaan. Toiminnan tulee jatkuvasti kehittyä ja olla valmiina vastaamaan uudenlaisiin haasteisiin ja tarttumaan uusiin toimintamalleihin mikäli tulevaisuudessakin halutaan antaa kaikille nuorille tasapuolisesti avaimet tulevaisuuteen peruskoulun päätyttyä.

LÄHTEET:

Ahvenainen, Ossi; Holopainen, Esko 2005. *Lukemis- ja kirjoittamisvaikeudet – Teoreettista taustaa ja opetuksen perusteita*. Jyväskylä: Kirjapaino Oma Oy

Allianssi Ry 2016. *Nuorista Suomessa – Tietoa nuorista, heidän elinoloistaan sekä nuorisotyöstä 2016*. Grano Oy.

Arponen, Anne 2012. Kuunteleeko kukaan? Kasvatuskumppanuus kodin ja koulun välisessä yhteistyössä JOPO-nuorten vanhempien kokemana.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/48897/Arponen%20Anne.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Viitattu 12.10.2017

Hassinen, Jukka; Marniemi, Janne (toim.) 2004. *Oppiva koulu – Pajakoulut muutoksen tekijöinä*. Valtakunnallinen Työpajayhdistys Ry

Helkama, Kalus; Myllyniemi, Rauni & Liebkind, Karmelia 2010 – *Johdatus Sosiaalipsykologiaan*. Helsinki:Edita.

Hellström, Martti 2010. *Sata sanaa kasvatuksesta*. Jyväskylä: PS-kustannus

Helsingin Sanomat 2017. *Lujasti Lempeä – Blogi*.

<http://www.hs.fi/blogi/lujastilempea/art-2000005185717.html?share=ffa34782f2cad48cd90be189b88f3988> Viitattu 21.9.2017

Helsingin Yliopisto 2016. *Luokkakoolla ei ole selvää yhteyttä oppilaiden osaamiseen*: <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/luokkakoolla-ei-ole-selvaa-yhteytta-oppilaiden-osaamiseen> Viitattu 15.9.2017.

Hirsjärvi, Sirkka; Huttunen, Jouko 1995. *Johdatus kasvatustieteeseen*. Helsinki: WSOY

Hirsjärvi, Sirkka (toim.) 1983. *Kasvatustieteen käsitteistö*. Helsinki: Otava

Hirsjärvi, Sirkka; Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu : teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki : Yliopistopaino

Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2014. Tutki ja kirjoita. Porvoo: Bookwell Oy

Hämäläinen, Tuija; Palo, Susanna 2014. Työpajapedagogiikka – Valmennuksen pedagogisia lähtökohtia työpajalla. Helsinki: Star-Offset Oy

Jantunen, Timo; Haapaniemi, Rauno 2013. Iloa kouluun – Avaimia kouluviihtyvyyteen. Juva: Bookwell Oy

Joutsenvirta, Myyry (toim.) 2012. Sulautuvaa opetusta ja oppimista. Helsingin Yliopisto. Uusi-versio/tutkimus:

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/161884/SULOP2016.pdf?sequence=4>

Viitattu 1.8.2017

Jyväskylän Yliopisto 2011. Avoimen yliopiston Koppa – Oppimisen eri tyylit ja strategiat. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/mit/oppimisesta-ja-opettamisesta/oppimisen-eri-tyylit-ja-strategiat> Viitattu 21.9.2017

Kananen, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas – Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Suomen Yliopistopaino Oy.

Kaski, Satu; Nevalainen, Vesa 2017. Jo Riittää – Irti kiusaamisesta ja kiusaajista. Helsinki: Kirjapaja

Kautto, Tuija; Lehtipää, Kirsi 2014. Mikä ihmeen taidetyöpaja? Jyväskylä: Voimalaitos – Nuorten Taitopajat -hanke.

Komonen, Katja 2001. Koulutusyhteiskunnan Marginaalissa? – Ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden nuorten yhteiskunnallinen osallisuus. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

Kopakkala, Aku 2011. *Porukka, jengi, tiimi – Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen*. Helsinki: Edita Prima Oy

Koskinen, Karoliina; Hautaluoma, Marja 2009. *Valmennuksessa erilainen oppija – Välineitä työ- ja yksilövalmennukseen*. Tampere: Kirjapaino Hermes Oy

Kultanen, Tiia 2011. *Tervetuloa motivaatio! Joustavan perusopetuksen vaikutus JOPO®-oppilaiden moti-vaatioon Saarijärven Keskuskoululla*.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/34977/Kultanen_Tiia.pdf?sequence=1&isAllowed=y Viitattu 10.10.2017.

Lehtinen, Tiina; Lehtinen, Ismo 2007. *Mikä Mättää? – Murrosiän muutokset kotona ja koulussa*. Helsinki: Edita Prima Oy

Lesojeff, Heini; Purjo, Timo; Tervahauta, Marika & Videnoja, Kalle 2013. *Kasvatus arvoihin – arvoa kasvatukseen*. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Niemistö, Raimo 1998. *Ryhmän luovuus ja kehitysehdot*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki: University Press.

Numminen, U; Ouakrim-Soivio, N. 2009. *Joustava perusopetus. JOPO -toiminnan aloittaminen ja vakiinnuttaminen*. Opetusministeriön julkaisuja. Yliopistopaino.

Nuorisolaki 2016. *Finlex*

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285#Pidp432350096> Viitattu 25.6.17

Nyyti Ry 2016. *Ole Oman Elämäsi Tähti! – Opiskelijan opas elämäntaidoista*.
<http://www.nyyti.fi/wp/wp-content/uploads/2016/08/Ole-oman-elamasi-tahti.pdf>
Viitattu 27.9.2017

Myllylä, Lauri 2017. *Musisointi ryhmäytämisen välineenä*. Jyväskylän Yliopisto.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/54493/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201706142867.pdf?sequence=1> Viitattu 13.10.2017

Opetushallitus 2014. Koulutuksen tilastollinen vuosikirja 2014. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.

Oppipaja 2017. Havainnointijakso ja keskustelut Ooppipajalla 10- 21.4, 4 -12.9. 2017.

Perusopetuslaki 1998. Finlex

<http://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Laki%20peruskoulutuksesta> Viitattu 26.7.2017.

Ruusvuoti, Johanna; Tiittula, Liisa (toim.) 2005. Haastattelu – Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Salovaara, Reija; Honkonen, Tiina 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Porvoo: Bookwell Oy

Strandén, Kaisa 2000. Ei tyhmä vaan erilainen oppija – Oppimisvaikeuksien kokeminen, syyt, esiintyvyys ja kuntoutus. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy

Tilastokeskus 2015. Peruskoulun koulupudokkaat lukuvuosina 1999/2000–2015/2016. http://www.stat.fi/til/kkesk/2015/kkesk_2015_2017-03-17_tau_002_fi.html Viitattu: 21.9.2017

Voimalaitos – Nuorten taitopajat – Projektijulkaisu 2013. Jyväskylä: Jyväskylän Kaupunki.

Westman, Maija-Liisa 2007. Ensi-illan ihme Nuorten Taidetyöpaja 2001-2007. Jyväskylä: Jyväskylän Kaupunki

Yle 2015. Suuri osa lapsista ei viihdy koulussa – opetusneuvos: "Koulupäivässä pitäisi olla aikaa ystäville" <https://yle.fi/uutiset/3-8005993> Viitattu 20.9.2017.

LIITE 1: Haastattelurunko

Kysymykset:

OSA 1 - MENNEISYYS

Mitä muistoja peruskoulusta? Mitä hyvää, mitä huonoa, eniten mieleen jääneitä muistoja/ajatuksia? Oliko koulussa tylsää?

Halusitko itse siirtyä oppipajalle? Miksi? Miksi ei?

OSA 2 – AIKA OPPIPAJALLA

Mikä on parasta oppipajalla? Onko mikään? Mielekkäin muisto kuluneen vuoden varrelta? Millanen tyyppi Jemina ja Eetu teidän mielestä on?

Verrattaessa normaaliin peruskouluun, tuntuuko Oppipaja enemmän mielekkäältä jutulta?

Mikä oppipajalla on puolestaan huonosti? Onko mikään?

Pystyykö Oppipajalla opiskelemaan mielekkäällä tavalla?

Millainen luokka/ryhmä teillä on?

Tuleeko Oppipajalla ollessa tunne, että on jotenkin erilainen?

Verrattuna aikaisempaan kouluhistoriaan, koitko että oppimista tapahtui/tapahtuu Oppipajalla enemmän/vähemmän/ei yhtään?

OSA 3 - TULEVAISUUS

Uskotko, että tulet vielä käymään Oppipajalla vierailmassa tai moikkaamassa vanhoja tuttuja?

Koetko, että oppipajasta oli sinulle hyötyä?

ENTISILLE OPPILAILLE:

Miltä nykyinen koulu/työ tuntuu verrattuna oppipajaan? Helpompaa, vaikeampaa?

Tutkimuslupa

Olen yhteisöpedagogiopiskelija Humanistisessa Ammattikorkeakoulussa ja teen opinnäytetyöhöni liittyvää tutkimusta oppipajalla. Opinnäytetyöni tavoitteena on mallintaa Oppipajan toimintaa sekä koostaa kokemuspohjaista tietoa oppipajan hyödyistä sekä toiminnasta.

Tutkimukseeni sisältyy haastatteluita joihin osallistuvat Oppipajan oppilaat. Haastatteluilla kerätään oppilaiden omakohtaisia kokemuksia Oppipajalla opiskelusta, oppimisen keinoista, pienryhmätoiminnasta sekä Oppipajan hyödyllisyydestä. Haastatteluista saatu aineisto käsitellään luottamuksellisesti ja vain oheiseen tutkimuskäyttöön. Saatu tieto tullaan koostamaan lopulliseen työhön siten, ettei sitä voi liittää haastattelun antaneisiin henkilöihin.

Haastattelu on lapselle täysin vapaaehtoinen ja hän voi halutessaan keskeyttää haastattelun tai ilmaista rajoituksia materiaalin käyttöä koskevissa asioissa.

Kunnioittavasti,
Janne Matilainen

Annan lapselleni luvan osallistua Humanistiselle Ammattikorkeakoululle tehtävään opinnäytetyöhön ja suostun, että materiaalia voidaan käyttää oppipajaa koskevassa tutkimuksessa.

Pvm ja paikka ___/___/____ Huoltaja: _____